

**Kaupunkiympäristö
toimialan
talousarvioehdotus
2025
ja
taloussuunnitelma
2025–2027
(Perusteluteksti)**

Sisällysluettelo

Toiminnan kuvaus	3
Toiminnan painopisteet	4
Kaupunkistrategian toteuttaminen	5
Talousarvion toiminnan tavoitteet ja toimenpiteet vuodelle 2025	7
Sitovat tavoitteet	7
Toiminnan tavoitteet	10
Tarkastelu talousarviokohdittain	16
3 10 01 Kaupunkirakenne ja toimialan yhteiset palvelut	17
3 10 02 Tilat ja rakennuttaminen.....	18
3 10 03 Asuntotuotanto.....	18
3 10 04 HSL- ja HSY kuntayhtymien maksuosuudet	19
3 10 06 Tuki HKL -liikelaitokselle	20
3 10 07 Infrakorvaus HSL:ltä ja maksu Kaupunkiliikenne Oy:lle.....	20
3 10 08 Palvelut ja luvat.....	20
3 10 09 Yleisten alueiden kunnossapito	21
Palvelukustannusten ja tilankäytön tehokkuuden kehitys	22
Toimintaympäristön riskit ja epävarmuustekijät ja riskien hallintakeinot	22
Henkilöstösuunnitelma	24
Investoinnit.....	25
800 Tietokoneohjelmistot	25
801 Kiinteä omaisuus	26
802 Rakennukset	27
804 Puistot ja liikunta-alueet	34
805 Irtaimen omaisuuden perushankinta	37
806 Arvopaperit.....	37
807 Muu pääomatalous.....	37
809 Kaupunkiuudistus, kaupunkiympäristölautakunnan käytettäväksi	41
810 Suuret liikennehankkeet, kaupunkiympäristölautakunnan käytettäväksi	43

Toiminnan kuvaus

Kaupunkiympäristön toimiala palvelee kaikkia helsinkiläisiä ja täällä vierailevia huolehtimalla toimivan ja viihtyisän kaupungin suunnittelusta, rakentamisesta ja ylläpidosta n. 1800 työntekijän voimin.

Kaupunkiympäristön toimiala toimii kaupunkiympäristölautakunnan alaisuudessa. Lautakunnalla on kaksi jaostoa: rakennusten ja yleisten alueiden jaosto sekä ympäristö- ja lupa- jaosto.

Kaupunkiympäristön toimiala huolehtii Helsingin kaupunkiympäristön suunnittelusta, rakentamisesta ja ylläpidosta, rakennusvalvonnasta sekä kaupunkiympäristön palveluista. Toimiala jakaantuu neljään palvelukokonaisuuteen: Maankäyttö ja kaupunkirakenne (Maka) luo toimintaedellytyksiä kaupunkiympäristön ja maankäytön kehittämiseksi, rakenteelliselle toimivuudelle ja kaupungin viihtyisyydelle. Palvelut ja luvat (Palu) tuottaa kaupunkiympäristön palveluita. Rakennukset ja yleiset alueet (Rya) vastaa kaupunkiympäristön yleisten alueiden ja rakennusten rakentamisesta ja käytettävyydestä, tilojen vuokraamisesta sekä asuntotuotannosta. Toimialan yhteiset palvelut vastaa toimialalla keskitetysti hoidettavien yhteisten palvelujen järjestämisestä.

Toiminnan painopisteet

Kaupunkiympäristön toimialan toiminnan painopisteitä vuonna 2025 ovat:

- **Helsingin kaupungin kasvu- ja asuntotuotantotavoitteiden saavuttaminen lähiluonto huomioiden**
Asuinalueiden kehittäminen ja viihtyisyyden parantaminen lisää kaupunkilaisten elämänlaatua. Kaupunkiympäristön toimialalla investoidaan kaupungin kasvuun sekä toimivan ja viihtyisän kaupungin turvaamiseen. Suuret ja pienemmät liikennehankkeet sekä katuinvestoinnit ovat kasvun kannalta keskeisiä. Lisäksi korjataan kaupungin omistamia tiloja sekä rakennutetaan uusia tiloja toimitilastrategian ja palveluverkkosuunnittelun periaatteiden mukaisesti. Puisto- ja liikuntapaikkainvestoinnit sekä alueiden käyttöä vastaava kunnossapito mahdollistavat kaupunkilaisille viihtyisän ja aktiivisen elämän. Lähiluonnon turvaamiseen liittyy kaupunkivihreän säilyttäminen ja lisääminen, sekä sen saavutettavuuden varmistaminen. Toimiala vakiinnuttaa käytäntöjä lähiluonnon huomioimiseksi ja kehittää kokonaisuuden mittaamista.
- **Energiatehokkuuden parantaminen ja kasvihuonekaasupäästöjen vähentäminen sekä kiertotalouden vahvistaminen**
Rakennuksissa ja yleisillä alueilla tehtävillä energiatehokkuustoimenpiteillä vähennetään sähköenergiankäyttöä ja vähäpäästöistä liikennettä edistävillä liikenneratkaisuille vähennetään fossiilisten polttoaineiden käyttöä. Molemmat toimet vähentävät kaupungin kasvihuonekaasupäästöjä. Rakentamisen kiertotaloutta vahvistetaan, mikä säästää luonnonvaroja ja vähentää uusien tuotteiden valmistamisesta syntyviä päästöjä ja jätettä.
- **Asiakas- ja kaupunkilaiskokemuksen parantaminen**
Kaupunkilaisille tuotetaan erilaisia viranomais- ja muita palveluita entistä tehokkaammin ja sujuvammin digitaalisia ratkaisuja hyödyntäen. Tavoitellaan sitä, että kaupunkilais- ja asiakaskokemus paranee ja asiakkaiden palautteeseen vastataan nopeammin. Toiminnan erilaisia vaikutuksia seurataan muun muassa kaupungin asukkaille kohdennettujen kyselyiden avulla.
- **Segregaation ehkäisy**
Kaupunkiudistusalueiden ja kaupunkiudistusalueiden kaltaisten alueiden viihtyisyyteen ja vihreyteen kohdennetaan lisää investointeja. Lisäksi investoidaan toimenpiteisiin, joilla kaupunkitilassa koettua turvallisuuden tunnetta voidaan parantaa. Kunnossapitoon ja siisteyteen panostetaan erityisesti asemanseuduilla sekä päiväkotien ja koulujen lähistöllä. Aktivoidaan tyhjänä olevien kiinteistöjen liiketilojen käyttöä ja jatketaan placemaking-toimintaa. Kaavoitetaan monimuotoista täydennysrakentamista ja parannetaan liikenneyhteyksiä. Kaupunkiudistusalueiden lisäksi torjutaan segregaatiota laajasti koko kaupungissa esimerkiksi ohjaamalla sosiaalista asuntotuotantoa erilaisille alueille.

Kaupunkistrategian toteuttaminen

Kunnianhimoista ilmastovastuuta ja luonnonsuojelua

Liikenne on muodostumassa Helsingin suurimmaksi päästölähteeksi vuonna 2025. Syksyn 2024 aikana tarkennetaan, minkälaisia päästövähennystoimenpiteitä on määrä toteuttaa jatkossa. Rakentamisessa torjutaan negatiivisia ympäristövaikutuksia energiatehokkuustoimenpiteillä, hiilijalanjäljen ohjauksella sekä kiertotalouden toimenpiteillä. Kaupungin omassa rakennuskannassa jatketaan energiatehokkuus- ja uusiutuvan energian investointeja, sekä ulkovalaisimien vaihtamista led-valaisimiksi. Jatketaan myös esimerkiksi yksityisen rakennuskannan energiatehokkuuden tukemista. Asuntorakentamisen ja -korjaamisen vähähiilisyyttä tuetaan määräystasoa tiukemmilla energiatehokkuustavoitteilla omassa rakentamisessa. Asuinkerrostalojen elinkaaren aikaisia kasvihuonekaasupäästöjä rajoitetaan hiilijalanjälkivaatimuksella. Maamassojen kierrätyksen ja kaivuumaisten hyötykäytön tehostamista jatketaan myös muilla kuin infrarakentamisen työmailla.

Vahvistetaan ilmastonmuutokseen sopeutumista ja siihen varautumista. Sään ääri-ilmiöihin, kuten rankkasateisiin ja helteisiin, varautumista edistetään laatimalla niille omat varautumisen tasoa koskevat suunnitelmat.

Säästetään arvokkaimmat luontoalueet, luodaan uusia viheralueita ja kehitetään ekologisia verkostoja ja viherrakenteen yhtenäisyyttä. Suojellaan tai luodaan viherpinta-alaa enemmän kuin sitä jää rakentamisen alle. Vahvistetaan luonnon monimuotoisuutta suunnitelmallisella luonnonsuojelulla. Viheralueiden kunnossapidossa siirrytään entistä enemmän luonnon monimuotoisuutta edistäviin hoitotapoihin myös rakennetuilla alueilla.

Helsingin kaupunginosien omaleimaisuutta ja turvallisuutta vaalitaan

Panostetaan voimallisesti etenkin kaupunkiuudistusalueiden kaupunkikuvaan ja viihtyisyyteen. Kaupungin omistamien ja hallinnoimien päiväkotien ja koulujen huoltopyyntöjen vastaikaa lyhentämällä varmistetaan palvelutilojen ja niiden piha-alueiden viihtyisyys ja käytettävyys. Kaupunkiuudistusalueilla tehostetaan tyhjien tilojen vuokraamista alueen asukkaiden kohtaamia tukevaan käyttöön. Lisäksi toteutetaan kaupunkiuudistusalueilla erilaisia kaupunkiympäristön laatua parantavia investointeja, kuten rakentamalla uusia ja peruskorjaamalla vanhoja katuja, puistoja ja liikunta-alueita.

Toimiva ja kaunis kaupunki

Kaupungin maalle kaavoitetaan 400 000 kerrosneliometriä asuntorakentamista varten. Luodaan edellytykset 7 000 asunnon rakentamisen aloittamiselle Helsingissä sekä 5 600 asunnon rakentamisen aloittamiselle kaupungin omalle maalle. Oma tuotantona aloitetaan 1 500 asunnon rakentaminen monipuolinen hallintamuotojakauma huomioiden.

Maankäytön suunnittelu tukeutuu pääasiallisesti kasvavaan ja kehittyvään raideliikenneverkostoon. Korkeintaan 20 % asuntotuotantoon kaavoitettavista kerrosneliömetreistä siijoittuu muualle kuin erikseen määritetyille raideliikennevyöhykkeille.

Suunnitellaan, rakennetaan ja kunnossapidetään katuja ja puistoja tiivistyvän kaupungin tarpeisiin.

Vastuullinen talous kestävän kasvun perustana

Jatketaan vuonna 2024 aloitettujen konkreettisten tuottavuutta parantavien uudistusten toimeenpanoa, jotta toiminta olisi entistäkin tehokkaampaa. Tavoitteena on kaupunkistrategian mukainen tuottavuuden parantaminen 0,5 prosentilla vuodessa käyttömenoista laskettuna. Tuottavuutta pyritään saavuttamaan esimerkiksi kilpailutuksia lisäämällä sekä toimintatapoja sujuvoittamalla.

Huolehditaan kaupungin omaisuuden arvosta pitkäjänteisesti. Maaomaisuuden kasvattamiseksi ja kehittämiseksi laaditaan strategisia toimenpiteitä, kuten osayleiskaavoja ja merkittäviä raideliikennehankkeita. Katujen ja puistojen kunnossapitotoimet ja peruskorjaaminen ylläpitävät katu- ja viheromaisuuden arvoa ja toimivuutta. Rakennusomaisuuden arvon ja käytettävyyden varmistamiseksi laaditaan ja toteutetaan pitkän aikavälin kunnossapito- ja korjaussuunnitelmia.

Henkilöstölle vetovoimainen Helsinki

Työvoiman saatavuuden haasteisiin vastataan henkilöstön hyvinvointia ja osaamista sekä johtamista kehittämällä, rekrytointikäytäntöjä uudistamalla sekä työnantajakuvaa ja markkinointia kehittämällä.

Talousarvion toiminnan tavoitteet ja toimenpiteet vuodelle 2025

Sitovat tavoitteet

Sitova tavoite	Selite
Tavoite	Kasvihuonekaasupäästöt vähenevät, energiatehokkuus paranee ja kiertotalous vahvistuu
Tavoitekategoria	Toimialan sisäinen
Mittari 1	Henkilöautoliikenteen kulkutapaosuus (%)
Mittarin 1 lähtöarvo	21
Mittarin 1 tavoitearvo	>21
Mittari 2	Laskennallinen kumulatiivinen sähkö- ja lämmitysenergi-ansäästö kaupungin tiloissa ja yleisillä alueilla (GWh)
Mittari 2 lähtöarvo	0
Mittari 2 tavoitearvo	5,9
Mittari 3	Kaivuumaiden hyötykäyttöaste (%)
Mittarin 3 lähtöarvo	0
Mittarin 3 tavoitearvo	30
Strategian painopiste	Kunnianhimoista ilmastovastuuta
Keskeiset toimenpiteet tavoitteen toteuttamiseksi	<ul style="list-style-type: none"> • Liikenteen päästöjen vähentämiseen liittyvät toimenpiteet. • Kaupungin omassa rakennuskannassa tehdään energiatehokkuustoimenpiteitä, esimerkiksi rakennuksissa valitaan lämmitysratkaisuksi ensisijaisesti lämpöpumppu ja kaupungin omistamia ja hallinnoimia rakennuksia liitetään rakennusautomaatiojärjestelmien etävalvomoihin. • Yleisillä alueilla ulkovalaisimia vaihdetaan led-valaisimiin.

Tavoitellaan kasvihuonekaasupäästöjen voimakasta vähenemistä kaupungin hiilineutraaliustavoitteen sekä Hiilineutraali Helsinki -ohjelman mukaisesti. Liikenteen päästöjen vähentäminen on ratkaisevan tärkeää hiilineutraaliustavoitteen saavuttamiseksi. Lisäksi parannetaan kaupungin tilojen energiatehokkuutta sekä vahvistetaan kiertotaloutta kaupungin toiminnassa.

Sitova tavoite	Selite
Tavoite	Kaupunki kasvaa tasapainossa lähiluonnon kanssa
Tavoitekategoria	Toimialan sisäinen
Mittari 1	Tarkistettuja asemakaavoja 400 000 k-m ² asumiseen kaupungin maalle vuoden aikana (3 vuoden liukuvana keskiarvona, k-m ²)
Mittarin 1 lähtöarvo	0
Mittarin 1 tavoitearvo	400 000
Mittari 2	Kaupungin oman asuntotuotannon asuntorakentamisolitukset (asuntoa, kpl)
Mittari 2 lähtöarvo	0
Mittari 2 tavoitearvo	1 500
Mittari 3	Osuus asukkaista, joilla on alle 300 metriä lähivirkistysalueelle (%)
Mittari 3 lähtöarvo	98
Mittari 3 tavoitearvo	98
Strategian painopiste	Toimiva ja kaunis kaupunki
Keskeiset toimenpiteet tavoitteen toteuttamiseksi	<ul style="list-style-type: none"> • Kaavoitetaan lähiluonto ja virkistysarvot huomioiden. • Suunnitellaan, rakennetaan ja korjataan katuja ja puistoja tiivistyvän kaupungin tarpeisiin. • Rakennetaan omana tuotantona 1500 asuntoa ja huomioidaan tontinluovutuksessa oma asuntotuotanto. • Sujuvoitetaan rakennuslupaprosessia.

Kaupunkiympäristön toimiala varmistaa kaupunkitasolla päätettyjen kasvutavoitteiden toteutumisen kaavoituksen, yleisten alueiden laadukkaan kunnossapidon, toimivien palvelurakennusten toteuttamisen sekä kaupungin oman asuntotuotannon keinoin. Asunto- ja rakennusmarkkinoiden vaikeasta tilanteesta huolimatta kaupunki varautuu tilanteen normalisoitumiseen ja varmistaa, että Helsingissä on jatkossakin riittävät edellytykset asuntorakennushankkeille. On tärkeää varmistaa, että kasvu on kestävä, uudet ja vanhat tiivistyvät asuinalueet viihtyisiä ja asukkailla on riittävästi virkistysalueita lähellä kotia.

Sitova tavoite	Selite
Tavoite	Asiakas- ja kaupunkilaiskokemus paranee
Tavoitekategoria	Toimialan sisäinen
Mittari 1	Kaupunkilaistyytyväisyysaste (asteikolla 1-5)
Mittari 1 lähtöarvo	3,27
Mittari 1 tavoitearvo	3,4
Mittari 2	Asiointiasiakkaiden asiakastyytyväisyysaste (asteikolla 1-5)

Mittari 2 lähtöarvo	4,18
Mittari 2 tavoitearvo	4,3
Strategian painopiste	Älykästä Helsinkiä johdetaan tiedolla ja digitalisaatiota hyödyntäen
Keskeiset toimenpiteet tavoitteen toteuttamiseksi	<ul style="list-style-type: none"> • Asiakas- ja kaupunkilaiskokemusdataa analysoidaan säännöllisesti ja hyödynnetään johtamisessa ja kehittämisessä sekä ohjataan tehokkaasti urakoitsijoille, jotta mahdolliset vikatilanteet tulee korjattua nopeasti. • Toimialalla asioivia kaupunkilaisia, yrityksiä ja yhteisöjä palvelaan sujuvasti ja monikanavaisesti tavoitellen positiivista asiakaskokemusta. • Katu- ja viheralueiden kunnossapidossa hoidetaan ensin vilkkaimmat alueet. • Työmaiden väliaikaiset järjestelyt hoidetaan laadukkaasti.

Asiakas- ja kaupunkilaiskokemuksen parantaminen on toimialan pitkän aikavälin kehitystavoite. Toiminnan kehittämisessä ja johtamisessa hyödynnetään entistä enemmän ja systemaattisemmin eri tietolähteitä ja kaupunkilaisilta saatua palautetta. On ensisijaista, että kaupunkilaisten luottamus toimialaan paranee, ja että kaupunkilaiset kokevat asuinalueensa kehittyvän hyvään suuntaan.

Toiminnan tavoitteet

Toiminnan tavoite	Selite
Tavoite	Päiväkotij- ja koulurakennukset ovat terveellisiä ja mahdollistavat laadukkaan toiminnan.
Tavoitekategoria	Toimialan sisäinen
Mittari 1	Asiakkaiden kokemus koulujen ja päiväkotien toimivuudesta ja terveellisyydestä (asteikolla 1-5)
Mittarin 1 lähtöarvo	2,84
Mittarin 1 tavoitearvo	3,10
Mittari 2	Osuus koko kaupungin päiväkotien ja koulujen huoltopyynnöistä, joihin on vastattu alle 3 työpäivässä (%)
Mittari 2 lähtöarvo	80,11
Mittari 2 tavoitearvo	84
Strategian painopiste	Maailman paras ja yhdenvertaisin paikka oppia
Keskeiset toimenpiteet tavoitteen toteuttamiseksi	<ul style="list-style-type: none"> Koulu- ja päiväkotihankkeita johdetaan ammattimaisesti ja sujuvassa yhteistyössä asiakastoimialan kanssa niin, että ne ovat toimitilastrategian mukaisia ja mahdollistavat laadukkaan palvelutuotannon Huoltopyyntöihin reagoidaan nopeasti ja toteutetaan tarpeelliset korjaustoimenpiteet. Valvotaan koulujen ja päiväkotien rakennusten terveellisyttä ja turvallisuutta.

Helsingin kaupunkistrategian yhtenä painopisteenä on laadukas varhaiskasvatus, koulutus ja opetus. Kasvatus- ja opetustilojen tulee olla toimivia, jotta niissä voidaan toteuttaa laadukasta toimintaa. Päiväkotien ja koulujen sisäilmaongelmiin on reagoitu tehostetusti jo usean vuoden ajan, mutta edelleen on tärkeää varmistaa, että päiväkotien ja koulujen rakennukset ovat terveellisiä ja turvallisia sekä sisäilma on laadukasta.

Toiminnan tavoite	Selite
Tavoite	Luonnon monimuotoisuuden edellytykset vahvistuvat
Tavoitekategoria	Toimialan sisäinen
Mittari 1	Uusien luonnonsuojelualueiden määrä (kpl)
Mittarin 1 lähtöarvo	0
Mittarin 1 tavoitearvo	5
Mittari 2	Kaavoitetun viherpinta-alan nettolisäys (m ²)
Mittari 2 lähtöarvo	0
Mittari 2 tavoitearvo	>0
Strategian painopiste	Kunnianhimoista ilmastovastuuta ja luonnonsuojelua

Keskeiset toimenpiteet tavoitteen toteuttamiseksi	<ul style="list-style-type: none"> • Valmistellaan viisi uutta luonnonsuojelualuetta päätöksentekoon. • Luontokadon pysäyttäminen on osa Helsingin ympäristönsuojelutavoitteita 2040, joita toteutetaan mm. luonnonsuojelun alueohjelman, LUMO-ohjelman, Itämeriohjelman ja Kestävä Kymp-työn avulla. • Kaupunkiluontoa kunnossapidetään luonnon monimuotoisuutta tukien, esimerkiksi nurmikoita muutetaan niityiksi ja lahopuita jätetään kaupunkimetsiin soveltuvissa paikoissa.
---	---

Luonnon monimuotoisuus heikkenee globaalisti hälyttävällä nopeudella. Monen lajin elin-tila on häviämässä, ja muun muassa ilmastonmuutos muuttaa elinympäristöjä nopeammin kuin koskaan aiemmin. Suurilla kaupungeilla on yhä suurempi merkitys monimuotoisuuden säilyttämisessä ja luontokadon pysäyttämisessä. Kaupungin suojellut luontoalueet voivat toimia eliölajeille turvapaikkoina, joiden olosuhteet säilyvät verrattain vakaina muualla käynnissä olevien nopeiden muutosten aikana. Helsinki on sitoutunut luontokadon pysäyttämiseen ympäristönsuojelutavoitteissaan. Luonnon monimuotoisuutta edistetään muun muassa suojelemalla arvokkaimmat luontoalueet, varmistamalla kaavoituksessa viherpinta-alan säilyminen sekä toteuttamalla uutta kymmenvuotista luonnonsuojeluohjelmaa.

Toiminnan tavoite	Selite
Tavoite	Erot nuorten toimintakyvyssä ja tulevaisuudennäkymissä eri väestöryhmien välillä vähenevät
Tavoitekategoria	Kaupunkiyhteinen
Mittari 1	Osuus kaupunkiuudistusalueiden päiväkotien ja koulujen huoltopyynnöistä, joihin on vastattu alle 3 vuorokaudessa (%)
Mittarin 1 lähtöarvo	83,53
Mittarin 1 tavoitearvo	88
Mittari 2	Väliaikaisten liikuntapaikkojen tai muiden toimenpiteiden rakentaminen tarveperustaisesti kaupunkiuudistusalueille turvattomiksi koetuille tyhjille alueille.
Mittari 2 lähtöarvo	0
Mittari 2 tavoitearvo	1
Mittari 3	Turvallisuuskeskusteluista nousevien kehittämissuositusten toteuttamis- tai ohjelmointiaste (%)
Mittari 3 lähtöarvo	0
Mittari 3 tavoitearvo	100
Strategian painopiste	Helsingin kaupunginosien omaleimaisuutta ja turvallisuutta vaalitaan
Keskeiset toimenpiteet tavoitteen toteuttamiseksi	<ul style="list-style-type: none"> • Priorisoidaan kaupunkiuudistusalueiden päiväkotien ja koulujen piha-alueiden hoito muihin alueisiin verrattuna.

	<ul style="list-style-type: none"> • Huolehditaan yleisten alueiden puhtaanapidosta ja siisteydestä ja kohdistetaan valvontaa erityisesti kaupunki uudistusalueille. • Rakennetaan väliaikaisia liikuntapaikkoja tai muita vastaavia toimintoja turvatomiksi koetuilla alueilla kaupunki uudistusalueilla
--	---

Helsingin kaupunkistrategiassa otetaan vahvasti kantaa epätoivottavaan alueelliseen eriytymiseen eli segregaatioon. Kaupunki ympäristön toimiala tavoittelee aktiivista segregaatiorjuntaa ja ehkäisyä ja pyrkii mahdollistamaan kaupunginosien tasavertaisuuden ja hyvinvoinnin, omaleimaisuuden sekä elinvoimaisuuden. Eri väestöryhmien välisiin eroihin nuorten toimintakyvyssä ja tulevaisuudennäkymissä pyritään vaikuttamaan tarkoituksenmukaisia toimia alueille kohdentaen. Erojen kaventaminen on erityisen tärkeää sosiaalisen oikeudenmukaisuuden ja yhdenvertaisuuden kannalta.

Toiminnan tavoite	Selite
Tavoite	Väestöryhmien väliset positiiviset kohtaamiset lisääntyvät kaupunki uudistusalueilla
Tavoitekategoria	Kaupunkiyhteinen
Mittari 1	Asemakaavoitus asumiseen kaupunki uudistusalueilla mahdollistaen asuntokannan 2 % kasvun (%)
Mittarin 1 lähtöarvo	0
Mittarin 1 tavoitearvo	2
Mittari 2	Placemaking -hankkeiden määrä 1–2 kpl per alue (kpl)
Mittari 2 lähtöarvo	0
Mittari 2 tavoitearvo	4
Mittari 3	Kaupunki uudistusalueilla kaupungin omistamien liiketilöiden vuokrausaste (%)
Mittari 3 lähtöarvo	62
Mittari 3 tavoitearvo	64
Strategian painopiste	Helsingin kaupunginosien omaleimaisuutta ja turvallisuutta vaalitaan
Keskeiset toimenpiteet tavoitteen toteuttamiseksi	<ul style="list-style-type: none"> • Kohdistetaan asemakaavoituksen resursseja kaupunki uudistusalueille. • Toteutetaan placemaking -hankkeita kaupunki uudistusalueilla • Tyhjien liiketilöiden vuokraamisessa panostetaan erityisesti siihen, että tyhjien liiketilöiden määrä kaupunki uudistusalueilla vähenisi. • Tyhjien liiketilöiden vuokraaminen kulttuuritoimijoille kulttuuri- ja vapaa-ajan toimialan kanssa yhteistyössä.

Kaupungin eri alueiden kehittäminen ja parantaminen sisältää alueiden infrastruktuurin parantamista, uusien asuin ympäristöjen ja palveluiden luomista sekä olemassa olevien tilojen uudistamista. Etenkin kaupunki uudistusalueilla kehitetään uusia vetovoimaisia

kohtaamisen paikkoja sekä toteutetaan erityisiä placemaking-hankkeita. Näillä toimenpiteillä pyritään parantamaan alueiden vetovoimaisuutta, edistämään sosiaalista yhteenkuuluvuutta ja integraatiota eri väestöryhmien välillä sekä mahdollistamaan eri väestöryhmien positiivisten kohtaamisten lisääntyminen. Positiiviset kohtaamiset edistävät sosiaalista yhteenkuuluvuutta ja vähentävät ennakkoluuloja, mikä parantaa kaikkien alueen asukkaiden elämänlaatua.

Toiminnan tavoite	Selite
Tavoite	Kävelyn, pyöräilyn ja joukkoliikenteen osuus kasvaa ja liikenneturvallisuus paranee.
Tavoitekategoria	Toimialan sisäinen
Mittari 1	Kävelyn, pyöräliikenteen ja joukkoliikenteen yhteenlaskettu kulkutapaosuus 5 vuoden keskiarvona (%)
Mittarin 1 lähtöarvo	79
Mittarin 1 tavoitearvo	80
Mittari 2	Henkilövahinkoon johtaneiden liikenneonnettomuuksien määrä 5 vuoden keskiarvona. Lähtöarvo vuosien 2019-2023 keskiarvo. (%)
Mittari 2 lähtöarvo	290
Mittari 2 tavoitearvo	lähtötaso – 2 %
Strategian painopiste	Älykkäät liikennesuorat ovat sujuvan arjen perusta
Keskeiset toimenpiteet tavoitteen toteuttamiseksi	<ul style="list-style-type: none"> • Priorisoidaan jalankulku ja pyöräily suunnitteluratkaisuissa. • Huomioidaan ja varmistetaan sujuvat jalankulku- ja pyöräreitit sekä joukkoliikennereitit kaivuuluvissa ja kaupungin omilla työmailla. • Hoidetaan tehostetusti keskeisimmät jalankulku- ja pyöräväylät talvisin. • Suunnitellaan ja rakennetaan laadukkaita ja nopeita raitiotieyhteyksiä. • Puututaan väärinpysäköintiin.

Kävelyn, pyöräilyn ja joukkoliikenteen osuuden kasvattaminen sekä liikenneturvallisuuden parantaminen edistävät kestävä kehitystä, terveellisempiä elintapoja ja turvallisempaa liikkumista. Liikkumisen vallankumous etenee kaupungissa kohti monipuolisuutta ja kaukunkitilan viisasta jakamista liikkumismuotojen kesken. Liikkumattomuus on paheneva ongelma, jota voidaan lieventää luomalla arkiliikkumiseen, kuten kävelyyn ja pyöräilyyn kannustavaa ympäristöä.

Toiminnan tavoite	Selite
Tavoite	Toimialan tuottavuusohjelman kautta tuottavuus paranee vähintään 0,5 %.
Tavoitekategoria	Toimialan sisäinen
Mittari 1	Tuottavuushyöty (euroa)

Mittarin 1 lähtöarvo	0
Mittarin 1 tavoitearvo	3 000 000
Strategian painopiste	Vastuullinen talous kestävän kasvun perustana
Keskeiset toimenpiteet tavoitteen toteuttamiseksi	<ul style="list-style-type: none"> Tuottavuusohjelman mukaisten toimenpiteiden toteuttaminen ja uusien tuottavuustoimenpiteiden aktiivinen tunnistaminen

Toimiala on sitoutunut kaupunkistrategian vastuuperiaatteeseen ja toteuttanut tuottavuusohjelmaa jo useamman vuoden onnistuneesti. Työ jatkuu vuonna 2025, jotta voimme siirtoutua käyttömenojen kasvun vastuuperiaatteeseen ja silti huolehtia laadukkaasti vastuullemme olevien palveluiden tuottamisesta.

Toiminnan tavoite	Selite
Tavoite	Kaupunkiympäristön omaisuuden elinkaarta johdetaan ennakoivasti ja relevanttiin tietoon pohjautuen
Tavoitekategoria	Toimialan sisäinen
Mittari 1	Omaisuudenhallinnan kypsyystaso (asteikolla 0-100)
Mittarin 1 lähtöarvo	47
Mittarin 1 tavoitearvo	60
Strategian painopiste	Vastuullinen talous kestävän kasvun perustana
Keskeiset toimenpiteet tavoitteen toteuttamiseksi	<ul style="list-style-type: none"> Suunnitellaan, rakennetaan, peruskorjataan ja kunnosapidetään omaisuutta kuten rakennuksia, rakennelmia, katuja, siltoja, viheralueita ja kasveja ammattimaisesti. Kerätään ja pidetään ajan tasalla omaisuustietoja sekä hyödynnetään niitä prosessin eri vaiheissa ja toiminnoissa entistä paremmin. Alueiden käytön luvituksessa ja valvonnassa omaisuuden arvo ja elinkaari huomioidaan esimerkiksi määräysten, vaatimusten ja opastuksen keinoin. Luovutaan rakennuksista toimitilastrategian mukaisesti. Huolehditaan maaomaisuuden arvon kehittymisestä.

Omaisuus on väline palveluiden järjestämiseksi. Organisaation toimintaprosessit varmistavat palvelujen tuottamisen sujuvuuden ja siihen tarvittavasta omaisuudesta tehokkaasti huolehtimisen. Kypsyysanalyysi on omaisuudenhallinnan kehittymisen ja muutoksen tarkastelemiseksi luotu työkalu, jossa toimialan asiantuntijoista koostuva arviointiryhmä tarkastelee omaisuudenhallinnan nykytilaa eri näkökulmista, kuten tietojärjestelmien, laadun, riskienhallinnan, johtamisen ja päätöksenteon sekä talouden kannalta.

Toiminnan tavoite	Selite
Tavoite	Henkilöstö voi hyvin ja esihenkilöillä on hyvät johtamisvalmiudet
Tavoitekategoria	Toimialan sisäinen

Mittari 1	Työyhteisössä autetaan toisia ja käyttäydytään arvostavasti kaikkia työkavereita kohtaan. (Pulssi -kysely, %)
Mittarin 1 lähtöarvo	90
Mittarin 1 tavoitearvo	95
Mittari 2	Henkilöstö on innostunut ja motivoitunut työstänsä
Mittari 2 lähtöarvo	78
Mittari 2 tavoitearvo	85
Mittari 3	Henkilöstön tyytyväisyys esihenkilön tukeen. Lähtöarvon tilanne (tilanne 4/2024)
Mittari 3 lähtöarvo	89
Mittari 3 tavoitearvo	95
Strategian painopiste	Henkilöstölle vetovoimainen Helsinki
Keskeiset toimenpiteet tavoitteen toteuttamiseksi	Panostetaan työnantajakuvan kehittämiseen, työntekijäkokemuksen, hyvinvoinnin ja työyhteisön toimivuuden parantamiseen tähtääviin toimenpiteisiin sekä tasalaatuiseen ja hyvään esihenkilötyöhön.

Kaupunkiympäristön toimiala haluaa toimia houkuttelevana työnantajana, joka tarjoaa monenlaisia kiinnostavia urapolkuja ja vakaita palvelussuhteita.

Toiminnan tavoite	Selite
Tavoite	Ajantasaista tietoa hyödynnetään aiempaa sujuvammin päätöksenteossa ja toiminnassa.
Tavoitekategoria	Toimialan sisäinen
Mittari 1	Tietojohtamisen kypsyystaso (asteikolla 1-5 arviointipistettä)
Mittarin 1 lähtöarvo	1,7
Mittarin 1 tavoitearvo	2,5
Strategian painopiste	Älykästä Helsinkiä johdetaan tiedolla ja digitalisaatiota hyödyntäen
Keskeiset toimenpiteet tavoitteen toteuttamiseksi	<ul style="list-style-type: none"> Kehitetään Kymppin datastrategiaa. Edistetään tietomallipohjaiseen suunnitteluun, rakentamiseen ja kunnossapitoon siirtymistä.

Ajantasaisen tiedon hyödyntäminen sujuvammin päätöksenteossa ja toiminnassa on keskeistä kaupunkiympäristön toimialan toiminnan tehostamiseksi ja parantamiseksi. Tieto- ja viestintäteknologian kehittyminen tarjoaa uusia mahdollisuuksia reaaliaikaisen tiedon keräämiseen, analysointiin ja hyödyntämiseen, mikä johtaa parempaan tehokkuuteen, ennakoitavuuteen ja kykyyn reagoida nopeasti muuttuviin olosuhteisiin.

Tietojohtamisen analyysissä on arvioitu toimialan tietojohtamisen kypsyystasoa strategian, osaamisen, prosessien, datan hallinnan sekä käytössä olevien teknologioiden näkökulmista. Kullekin viidestä painopisteestä määritettiin kypsyystaso viisiportaisella asteikolla ja kokonaisarvio on näiden tulosten keskiarvo.

Toiminnan tavoite	Selite
Tavoite	Edistämme kaupunkilaisten oppimista, työkykyä ja työllistymistä kaikissa elämänvaiheissa
Tavoitekategoria	Kaupunkiyhteinen
Mittari 1	Työllistämisehdon sisältävien hankintojen määrä (kpl)
Mittarin 1 lähtöarvo	0
Mittarin 1 tavoitearvo	2
Strategian painopiste	Helsinki on houkutteleva osaajille ja yrityksille
Keskeiset toimenpiteet tavoitteen toteuttamiseksi	<ul style="list-style-type: none"> Työllistämisehdon käyttäminen toimialan hankinnoissa silloin, kun se sopii hankinnan luonteeseen. Työllistämisehdon noudattamisen valvonta sopimuskauden aikana.

Kaupunkilaisten oppimisen, työkyvyn ja työllistymisen edistäminen kaikissa elämänvaiheissa on keskeinen tavoite, joka edistää yksilöiden hyvinvointia ja yhteiskunnan taloudellista ja sosiaalista kestävyyttä. Työllistymismahdollisuuksien parantaminen on yksi keskeinen toimenpide. Työllistämisehdolla edistetään heikossa työmarkkina-asemassa olevien työllistymistä. Heikossa työmarkkina-asemassa ovat esimerkiksi pitkäaikaistyöttömät.

Tarkastelu talousarviokohdittain

Tarkempi selvitys talousarviokohtien käyttömenoista on esitetty liitteessä 2.

TA-kohta nro	Menot / toimintakate 2025 (1 000 €)	Tulosbudjetti 2024 (tubu) (1 000 €)	Muutos edelliseen vuoteen (tubu) 1 000 €	Muutos edelliseen vuoteen (tubu) %
3 10 01 Kaupunkirakenne ja toimialan yhteiset palvelut (menot)	83 518 *	74 397	9 121	12,3
3 10 02 Tilat ja rakennuttaminen (toimintakate)	282 512	265 437	17 075	6,4
3 10 03 Asuntotuotanto (toimintakate)	-10 585	-7 891	-2 694	34,1
3 10 04 HSL- ja HSY kuntayhtymien maksuosuudet (menot)	260 244	244 790	15 454	6,3
3 10 06 Tuki Liikenneliikelaitokselle (menot)	16 554	19 684	-3 130	-15,9

3 10 07 Infrakorvaus HSL:ltä ja maksu Kaupunkilii- kenne Oy:lle (toimintakate)	-16 209	-14 045	- 2 164	15,4
3 10 08 Palvelut ja luvat (toimintakate)	36 216	34 527	1 689	4,9
3 10 09 Yleisten alueiden kun- nossapito (menot)	116 886 *	102 382	14 504	14,2

*sisältää siirron investoinneista käyttötalouteen

3 10 01 Kaupunkirakenne ja toimialan yhteiset palvelut

Palvelukokonaisuuden ja palvelujen toiminnan tarkempi kuvaus:

- Maankäytön yleissuunnittelu vastaa yleiskaavoituksesta, strategisen maapolitiikan suunnittelusta ja teknistaloudellisesta suunnittelusta sekä maankäytön suunnittelun seudullisesta yhteistyöstä.
- Asemakaavoitus vastaa kaupunkisuunnittelusta ja asemakaavojen laatimisesta sekä asemakaavatasoisen maankäytöllistä harkintaa edellyttävistä asioista.
- Maaomaisuuden kehittäminen ja tontit vastaa maapolitiikan toteuttamiseen ja kaupungin maaomaisuuden kehittämiseen liittyvistä tehtävistä sekä tontinluovutuksista.
- Liikenne- ja katusuunnittelu vastaa kokonaisuuden suunnittelusta, liikennejärjestelmän kehittämiseen liittyvistä tehtävistä sekä yleisten alueiden investointien ohjelmoinnista.
- Kaupunkitila- ja maisemasuunnittelu vastaa viheraluejärjestelmä-, alue- ja puisto-suunnittelusta sekä luonnon monimuotoisuuden edistämisestä.
- Yhteiset palvelut vastaavat kaupunkiympäristön hallinto- ja laki-, hankinta-, henkilöstö-, viestintä-, talous- ja suunnittelu- sekä kehittämis- ja digitalisaatiopalveluiden tuottamisesta.
- Lisäksi talousarviokohtaan kuuluu toimialan johto ja ilmastoyksikkö.

Keskeiset muutokset toimintamenoissa, toimintaympäristössä, lainsäädännössä, rakenteissa sekä palveluissa:

Rakentamisen suhdannetilanne heikentää maanmyyntitulojen kertymistä. Toisaalta maanvuokratuotot sekä muut maksutuotot nousevat. Menoja kasvattaa 7,2 miljoonalla eurolla kirjaustapojen täsmentämisestä johtuva siirto investoinneista käyttötalouteen.

Kuntien rakennusvalvontatyö muuttuu merkittävästi 1.1.2025 voimaan tulevan rakentamislain myötä. Lain vaikutukset voivat olla merkittäviä ja vaikuttaa moniin eri osapuoliin, kuten rakennuttajiin, urakoitsijoihin, suunnittelijoihin, viranomaisiin ja asukkaisiin. Uudella

lainsäädännöllä vaikutetaan esimerkiksi rakennusten energiatehokkuuteen, lupakäytäntöjen yksinkertaistamiseen ja nopeuttamiseen ja rakentamisen laatuvaatimusten kiristämiseen.

Uuden lain myötä edistetään digitaalisten työkalujen ja prosessien käyttöä, mikä parantaa suunnittelun tarkkuutta ja projektien hallintaa.

3 10 02 Tilat ja rakennuttaminen

Palvelukokonaisuuden ja palvelujen toiminnan tarkempi kuvaus:

Talousarviokohtaan kuuluu Rakennukset ja yleiset alueet -palvelukokonaisuuden Tilat-palvelu ja Yleiset alueet -palvelun rakennuttamisyksiköt:

- Tilat -palvelu vastaa kaupungin omistamien rakennusten suunnittelusta, rakennuttamisesta, ylläpidosta sekä tarpeettomista rakennuksista luopumisesta sekä järjestää ja ylläpitää tilat kaupungin eri tarpeisiin, kuten päiväkodeille, kouluille, sosiaali- ja terveyspalveluille, liikuntapalveluille. Lisäksi palvelu järjestää vuokralaiset kaupungin omistamiin liiketiloihin sekä huolehtii vuokrasuhteesta.
- Yleiset alueet -palvelun rakennuttamisyksiköt vastaavat katu- ja viheralueiden, siltojen ja liikuntapaikkojen rakennuttamisesta ja alueiden esirakentamisesta.

Keskeiset muutokset toimintamenoissa, toimintaympäristössä, lainsäädännössä, rakenteissa sekä palveluissa:

Toimintakatteeseen vaikuttaa keskeisesti kaupungin investointien kirjaustapojen muutokset. Rakennuttamisen tulouttamisen käytäntöjen täsmentämisellä tulee olemaan vaikutuksia tuottoihin. Väestönsuojien siirtyminen Sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialalta Tilat-palveluun kasvattaa vuokratuottoja 25 miljoonalla eurolla.

Energiatehokkuusdirektiivi astuu voimaan vuonna 2025. Direktiivi asettaa aiempaa tiukempia energiatehokkuusvaatimuksia uusille ja olemassa oleville rakennuksille. Julkisen sektorin on näytettävä esimerkkiä energiatehokkuustoimenpiteissä, kuten energiatehokkaiden rakennusten ja laitteiden käytössä ja hankinnoissa.

Toimialalla jatketaan vuoden 2023 lopussa päätettyä tarpeettomista tiloista luopumista. Pääsääntönä on, että kaupunki luopuu sellaisista omistamistaan ja vuokraamistaan tiloista, joille ei ole olemassa kaupungin omaa käyttöä tai joiden omistamiseen tai vuokraamiseen ei ole olemassa strategista tai muuta perusteltua ja päätettyä tavoitetta.

3 10 03 Asuntotuotanto

Palvelukokonaisuuden ja palvelujen toiminnan tarkempi kuvaus:

Talousarviokohtaan kuuluu Rakennukset ja yleiset alueet -palvelukokonaisuuden asuntotuotantopalvelu:

- Asuntotuotanto vastaa kaupungin oman uudisasuntotuotannon sekä kaupunkikonsernin asuntoyhtiöiden peruskorjausten rakennuttamisesta. Lisäksi asuntotuotanto myy Hitas-omistusasuntoja sekä rakennuttamiaan uudistuotannon asumisoikeusasuntoja.

Keskeiset muutokset toimintamenoissa, toimintaympäristössä, lainsäädännössä, rakenteissa sekä palveluissa:

Asuntomarkkinoiden ja asuntojen myynnin hidastuminen, koholle jäänyt korkotaso ja rakennuttamispalkkioiden pieneneminen hankemäärien vähenemisen vuoksi vaikuttavat merkittävästi toimintakatteen laskuun. Etenkin välimuodon hankkeiden tilanteen epäselvyys vaikeuttaa hankkeiden liikkeelle saamista, Helsinki lopettaa Hitas-tuotannon ja hallitus on päättänyt uusien asumisoikeuskohteiden korkotukilainoituksen lopettamisesta. Vuonna 2025 ei näillä näkymin aloiteta uusien Hitas-asuntojen rakentamista, sillä ainoa kohde olisi korttelikokonaisuudessa, jonka rakentamisen kustannustaso on erittäin korkea. Korvaavan välimuodon, vuokralla omaksi -mallin, pilotointi käynnistetään, kun yhtiö on perustettu ja pilotille soveltuva tontti valittu.

Merkittävä toimintaympäristön muutos on myös ARAn lakkauttaminen. Talouspoliittinen ministerivaliokunta linjasi 24.6.2024, että Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskus ARAn toiminnot siirretään ympäristöministeriön yhteyteen vuonna 2025 ja ARAn toiminta itsenäisenä virastona päättyy. Valtion tukemien asuntojen rakentamisen on ilmoitettu jatkuvan, mutta muutostilanne tulee todennäköisesti aiheuttamaan viivästyksiä hankkeiden rahoituspäätöksiin liittyen.

Erityisasumisen hankkeissa, etenkin uusissa seniorikeskushankkeissa, investointiavustuksen lakkaaminen aiheuttaa merkittäviä haasteita hankkeiden käynnistymiselle. Vuodelle 2025 on kohdennettu valtakunnallisesti ainoastaan 15 milj. euroa pitkäaikaisasunnottomien ja vammaisten asumiseen. Kiristynyt rahoitustilanne tulee edellyttämään seniorikeskusten toteutusmallin tavoitteiden uudelleen arviointia hankkeiden taloudellisuuden varmistamiseksi ja käytön aikaisten kustannusten hallitsemiseksi.

3 10 04 HSL- ja HSY kuntayhtymien maksuosuudet

Helsingin seudun liikenne, HSL-kuntayhtymän maksuosuus

HSL-kuntayhtymän maksuosuus vuonna 2025 on 257,96 miljoonaa euroa. Maksuosuuden kasvu on seurausta merkittävien joukkoliikennehankkeiden valmistumisesta. Joukkoliikennejärjestelmän kustannusten matkustajamääriä ja lipputuloja nopeampi nousu näkyy kuntien rahoitustarpeen kasvuna.

Kuntayhtymän perussopimuksen mukaan kuntayhtymä rahoittaa toimintansa lipputuloilla, jäsenkuntien kuntaosuuksilla, valtionavustuksilla ja muilla tuloilla. Jäsenkunnille kohdistetaan kuntayhtymän eri tehtävistä aiheutuvat kulut palvelujen käytön mukaisesti. Lipputulot kohdistetaan kunnittain kuntakohtaisen lipputulokertymän perusteella. Kuntaosuuksilla kaetaan kullekin kunnalle kohdistettujen kulujen ja tuottojen erotus.

Helsingin seudun ympäristöpalvelut, HSY-kuntayhtymän maksuosuus

HSY-kuntayhtymän maksuosuus vuonna 2025 on 2,28 miljoonaa euroa. Kuntayhtymän perussopimuksen mukaan kuntayhtymä rahoittaa toimintakulunsa vesihuolto- ja jätehuoltotoimintojen maksuilla, kuntaosuuksilla ja muilla tuloilla. Kuntayhtymä perii jäsenkunniltaan maksuosuudet muista kuin vesihuollon tai jätehuollon tehtävistä aiheutuviin kustannuksiin

3 10 06 Tuki HKL -liikelaitokselle

Kaupunki maksaa liikenneliikelaitokselle (HKL) suoraa tukea 16,6 miljoonaa euroa vuonna 2025. Kaupungin tuella HKL kattaa ne menot, joita se ei pysty laskuttamaan HSL:ltä tai muulta taholta.

HSL:n ja kaupunkien välisessä infrasopimuksessa on määritelty, että kaupungit voivat laskuttaa infran pääomakuluista puolet HSL:ltä ja toinen puoli infran pääomakuluista jää suoraan kaupunkien maksettavaksi. Kantametron osalta HKL laskuttaa kaupungilta metroinfraomaisuuden poistoista 50 prosenttia ja infraomaisuuden hankintaan kohdistuvista todellisista korkokuluista 100 prosenttia. Länsimetrostä kaupungin maksettavaksi tulee infrakuluista se osuus, jota HKL ei pysty laskuttamaan HSL:ltä.

3 10 07 Infrakorvaus HSL:ltä ja maksu Kaupunkiliikenne Oy:lle

Kaupunki maksaa Kaupunkiliikenne Oy:lle sen tuottamista palveluista palvelukorvausta 66,1 miljoonaa euroa vuonna 2025. Kaupunki kattaa osan menoista HSL:n maksamalla infrakorvauksella. Infrakorvaus on 49,9 miljoonaa euroa vuonna 2025.

HSL:ltä laskutettava infrakorvaus sisältää voimassa olevan infrasopimuksen mukaisesti infraan liittyvät käyttökulut, poistot ja korot. Infrakorvaus sisältää raitio-, juna-, lautta- ja bussi-infran. Bussi-infrasta mukana ovat Espoon (Kampin), Malmin, Elielinaukion, Herttoniemen, Itäkeskuksen ja Rautatientorin bussiterminaalit sekä Paloheinän bussitunneli ja bussien sähkönlatausinfra.

Kaupunki maksaa kaupunkiliikenneyhtiölle korvausta sen hallinnoiman infran käyttöoikeudesta sekä infraa koskevista investoinneista, ylläpidosta ja hallinnoinnista sekä muista kaupunkiliikenneyhtiön kaupungille tuottamista palveluista.

Palvelukorvaus on kattavampi kuin HSL:n maksama infrakorvaus. Palvelukorvaukseen sisältyvät mm. kaupunkipyöräjärjestelmä, liityntäpysäköinti-infra ja Kruunuvuoren lauttaliikenne, jotka eivät sisälly HSL:n infrakorvaukseen.

Muusta joukkoliikenteestä poiketen kaupunki järjestää Kruunuvuoren lauttaliikenteen itse. Lisäksi HSL:n infrakorvauksessa pääomakustannuksista (poistot ja korot) korvataan vain 50 prosenttia, palvelukorvauksessa pääomakustannukset korvataan täysimääräisesti

3 10 08 Palvelut ja luvat

Palvelukokonaisuuden ja palvelujen toiminnan tarkempi kuvaus:

- Asukas- ja yrityspalvelut vastaa toimialan keskitetystä asiakaspalvelusta ja ohjaa yleisten alueiden käyttöä myöntämällä katutöihin liittyviä lupia, alueiden käyttölupia ja lyhytaikaisia maanvuokrauksia sekä valvoo lupaehtojen noudattamista.
- Kaupunkimittaupalvelut vastaa kiinteistönmuodostuksesta, sitovista tonttijaoista, kiinteistörekisterin pidosta, kaupungin kartastotehtävistä, kaavoitusmittauksista, paikkatietotehtävistä sekä toimintaansa liittyvistä tietopalveluista.

- Rakennusvalvontapalvelut vastaa rakennusvalvonnasta, käsittelee lupahakemukset ja tallentaa rakennussuunnitelmat sekä valvoo rakennustyötä ja rakennettua ympäristöä.
- Ympäristöpalvelut vastaa ympäristön-, luonnon- ja vesien- sekä terveydensuojelusta, tupakkavalvonnasta, elintarvike- ja eläinsuojeluvalvonnasta sekä talousveden valvonnasta ja eläinlääkintähuollosta.
- Pysäköinninvalvonta ja pysäköintipalvelut vastaa kunnallisesta pysäköinninvalvonnasta ja ajoneuvojen siirtotoiminnasta sekä yleisten alueiden maksullisen pysäköinnin järjestämisestä.
- Asumisen palvelut vastaa asuntojen järjestämisestä kaupungin omiin tarpeisiin, asunnonvälityksestä ja asumisen viranomaispalveluista.

Keskeiset muutokset toimintamenoissa, toimintaympäristössä, lainsäädännössä, rakenteissa sekä palveluissa:

Rakentamisen suhdanteen epävarmuus ja uusi 1.1.2025 voimaan astuva rakentamislaki vaikuttavat toimintaan. Rakennuslupakäytäntöjä yksinkertaistetaan ja nopeutetaan, samalla rakentamisen laatuvaatimuksia kiristetään. Rakennusvalvonnan rooli rakennushankkeiden valvonnassa tulee kasvamaan. Tietomallipohjaiseen viranomaistoimintaan valmistaudutaan. Lisäksi erityisasumisen subventiomallin purkaminen vaikuttanee asumisen palveluiden talouteen. Myös kohtuuhintaisen asumisen mahdollisuuksien väheneminen muun muassa asumistuen leikkausten ja ARA-asuntojen asukasvalintamuutosten muodossa haastaa toimintaa.

3 10 09 Yleisten alueiden kunnossapito

Palvelukokonaisuuden ja palvelujen toiminnan tarkempi kuvaus:

Talousarviokohtaan kuuluu Rakennukset ja yleiset alueet -palvelukokonaisuuden Yleiset alueet -palvelusta omaisuudenhallinta, kaupunkitekniikka ja kunnossapito:

- Palvelu vastaa katu- ja viheralueiden sekä saarien kunnossapidon järjestämisestä, valvonnasta ja korjausten teettämisestä, teknisten järjestelmien suunnittelusta, rakennuttamisesta ja kunnossapidosta. Palvelu vastaa myös yleisten alueiden omaisuustiedon ja omaisuustietojärjestelmien hallinnasta sekä silta- ja muun taitorakennomaisuuden hallinnasta. Lisäksi palvelu vastaa kaupungin massatalouden ja aluerakentamiskohtaisen työmaalogistiikan koordinoinnista sekä toimialan vesiluvista.

Keskeiset muutokset toimintamenoissa, toimintaympäristössä, lainsäädännössä, rakenteissa sekä palveluissa:

Kiinteistönomistajien vastuulla olevien kunnossapitotehtävien laskutusperusteita tarkennetaan aiheuttamisperiaatteen mukaiseksi. Syksyllä 2024 käynnistyy kaksi kilpailutettua urakkaa ja samalla kilpailutettuna hankitun kunnossapidon määrä laajenee. Vaikutukset näkyvät pääosin vuonna 2025.

Lumen merikaadon lopettaminen vaatii kunnossapidolta uusia toimintatapoja, lumenhallinnan kehittämistä ja uusia lumen vastaanottoaikoja. Lumenvastaanoton kehittämiseen on kohdennettu investointirahaa suunnitellusti.

Palvelukustannusten ja tilankäytön tehokkuuden kehitys

Liitteessä 3 on esitetty kaupunkiympäristön toimialan palvelukustannukset ja toimialan tilankäyttösuunnitelma

Toimintaympäristön riskit ja epävarmuustekijät ja riskien hallintakeinot

Strategiset riskit

Asumisen ja asuntuotannon tavoitteiden saavuttamisen riskinä on asumisen välimuodon ratkaisun onnistuminen sekä valtion tasolla tehtävät asumisen ratkaisut ja asumisen tukien kohdistaminen ja riittävyys.

Ilmastonmuutoksen seuraukset kuten sään ääri-ilmiöiden vaikutukset sekä kasvien ja eläimistön muutoksien vaikutukset aiheuttavat riskejä ja vaikutuksia kaupungin toimivuuteen ja omaisuuteen.

Kaavoituksen reunaehdot kiristyvät ja täydennysrakentamisen priorisointi, aluetehokkuuksien kasvu sekä esimerkiksi erilaisten neuvottelujen tarpeen lisääntyminen ja erilaiset selvitystarpeet kuormittavat kaavoitusta. Helppojen projektialueiden vähentyessä kaavoituksen ja edelleen yleisten alueiden suunnittelun keskiöön tulevat yhä haastavammat kohteet ja kaavoituksen ja muun suunnittelun tavanomaiset ristiriidat muuttuvat alati monimutkaisemmiksi.

Yleinen markkinatilanne voi johtaa erilaisten kaupunkikehitysprojektien viivästymiseen ja etenkin laajat ja monimutkaiset hybridihankkeet ovat olleet vaakalaudalla useammassakin tapauksessa. Käynnissä oleviin hankkeisiin voi kohdistua merkittäväkin kustannuspainetta. Laadukas osayleiskaavatyö, yleiskaavan toteuttamishjelman päivitys sekä raideliikenteen investoinnit tuovat pitkäjänteisyyttä ja ennakoitavuutta kaupunkikehitykseen.

Toimintaympäristön monimutkaistuessa ja vaatimusten koventuessa riskinä on, ettei tavoitteiden mukaista asemakaavoituksen asuntokerrosalaa saavuteta. Asemakaavoituksen tavoitteiden viivästymisen heijastuu suoraan kaupungin muihin tavoitteisiin ja toimintoihin aiheuttaen riskien realisoitumisen ketjureaktion. Riskin toteutumisen välttämiseksi on muutettu asemakaavoituksen tavoitteen tarkempaa fokusta, sekä valmistellaan maankäyttö- ja kaupunkirakennekokonaisuuden yhteistä toiminnanohjausjärjestelmää.

Liikenteen päästövähennystavoitteisiin liittyy kriittinen aikajänne, jossa 2030 mennessä tulee varautua merkittävään liikenteen sähköistymiseen, kestävien kulkumuotojen edistämiseen sekä liikenteen ja katutilan uudelleenpriorisointiin. Liikennesuunnittelun reunaehdot kiristyvät, ja samalla siihen liittyvät poliittiset ja yhteiskunnalliset paineet kuormittavat suunnittelua. Riskinä on, ettei liikenteen päästövähennystavoitteita saavuteta. Riskin toteutumisen välttämiseksi panostetaan kestävien kulkumuotojen olosuhteisiin ja valmistellaan tämän pohjalta merkittäviä muutoksia liikennejärjestelmään.

Ulkoinen toimintaympäristö on entistä arvaamattomampi ja toimialaan kohdistuu vaikeasti yhteensovittavia tarpeita, kuten esimerkiksi luonnon monimuotoisuuden ja kaupungin kasvun yhtälön ratkaisu. Erilaiset lakimuutokset ja rakentamisen suhdannevaihtelut vaikuttavat nopeasti ja merkittävästi toimialaan, mikä edellyttää organisaation muutoskyvykkyyttä.

Taloudelliset riskit

Kohonnut korkotaso on hidastanut kaupungin rakennuttamien asuntojen myyntiä ja siten kasvattanut kaupungin kustannuksia sekä rakentamisaikana, että sen jälkeen myymättömien asuntojen osalta. Kohonnut korkotaso lisää myös kaupungin omistamien kiinteistöjen myynteihin liittyviä taloudellisia riskejä.

Sään ääri-ilmiöt aiheuttavat tulevina vuosina yhtä enemmän häiriötilanteita kaupungin toimivuudelle ja lisäävät tähän liittyvää kustannusriskiä.

Yleisten alueiden, kaupungin palvelutilojen sekä kaupungin rakentamien asuntojen rakentamiseen ja korjauksen taloudelliset riskit liittyvät yleiseen kustannustason nousuun sekä hankkeiden muutos- ja lisätöihin.

Operatiiviset riskit

Henkilöstön saatavuus, pysyvyys ja riittävä osaamistaso on merkittävä riski toimialan toiminnan kannalta kriittisissä tehtävissä. Riskiä hallitaan laatimalla henkilöstösuunnitelman yhteydessä kriittisten tehtävien täyttö- ja seuraajasuunnitelmat, panostamalla työnantajakuvan kehittämiseen sekä rekrytointien ja perehdyttämisen onnistumiseen.

Kaupungin eri toimijoiden tiedonvaihdon ja keskustelun tulee olla riittävää ja omistajaohjauksen selkeää muun muassa HSL:n liittyvissä asioissa. Riskin hallitsemiseksi on laadittu omistajaohjauksen toimintamallia toimialan ja palvelurakenteen sisällä.

Tontinluovutustoimintaan liittyy muun muassa luovutettavien tonttien väärinhinnoittelun riski, maanvuokrien laskutuksen tietojärjestelmän ja taustatietosisällön riskit, tontinluovutussopimusten valvomatta jättäminen, puutteet tontinluovutuksen edellytysinvestoinneissa, tontinluovutussopimusehtojen puutteellisuus tai virheellisyys, tietojärjestelmien katkokset ja riski korruptioon tai muuhun epäasialliseen käytökseen. Näihin vastataan käsittelemällä myynti- ja vuokrausperiaatteita kollektiivisesti hinnoitteluryhmässä, varmistamalla hinnoittelupäätösten riittävä jäljitettävyyttä, varmistamalla tonttihinnoittelun markkinaehtoisuus ulkopuolisen puolueettoman asiantuntijan arviolausunnolla, noudattamalla kaupungin eettisiä ohjeita, sekä esimerkiksi eriyttämällä tontinluovutussopimusten valmistelu,

päätöksenteko ja täytäntöönpano. Lisäksi luodaan sisäinen käytäntö maanvuokralaskutuksen oikeellisuuden tarkistuksille. Keskeisten sopimusehtojen valvonnan huolehditaan olevan keskeinen osa tontinluovutusprosessia, ja huolehditaan valvontaan liittyvien johtamis- ja operatiivisten vastuiden selkeydestä.

ICT-järjestelmien jatkuvuuden turvaaminen on toimialatasoinen merkittävä riski, jonka hallintatoimenpiteet kuten kriittisten järjestelmien tunnistaminen, toimittajahallinta ja poikkeus-tilanteisiin varautuminen ovat jo käynnissä ja jatkuvat vuonna 2024. Lisäksi toimialatasoisena riskinä on tunnistettu tarve vahvistaa organisaation kyvykkyyttä ja osaamista vastata toimintaympäristössä jatkuvan muutoksen vaatimaan ICT-kehitystarpeeseen. Haasteena on esimerkiksi järjestelmiin liittyvä korjausvelka, kehittämisen priorisoinnin ja resursoinnin haaste sekä kaupunkitasoisten ratkaisujen kankeus. Tämän keskeisimpinä hallintakeinoina ovat toimialan digitalisaation painopisteiden tunnistaminen priorisointia ohjaamaan. Lähivuosina lakisääteisten palvelujen turvaaminen edellyttää useiden isojen perusjärjestelmien uudistamista sekä sähköisen asioinnin kehitystä.

Henkilöstösuunnitelma

Henkilöstön käyttö	TP 2020	TP 2021	TP 2022	TP 2023	TB 2024	ENN 2024	TAE 2025
Henkilöstömäärä (oma henkilöstö)	1 638	1 631	1 631	1 712	1 804	1 804	1 804
Henkilötyövuodet (oma henkilöstö)	1 546	1 601	1 547	1 658	1 643	1 643	1 643
Vuokratyövoiman käyttö (ostot euroina)	162 977	160 010	143 292	237 967	70 000	40 013	0

Kaupunkistrategian tavoitteet ja toimintaympäristön muutokset ovat henkilöstösuunnittelun lähtökohtia. Henkilöstösuunnittelua ohjaavat sen toteutumista edellyttävät määrärahat, eläköitymisten ja muun lähtövaihtuvuuden tarjoama jousto sekä tuottavuustoimet. Henkilöstösuunnittelussa huomioidaan sovittujen tuottavuustoimien toimeenpanon vaatima henkilöstömäärä niin, että palvelukokonaisuuksilla on saatavilla tarvitsemansa kehittämisresurssit. Myös ICT-tuottavuushyötyjen saavuttaminen otetaan huomioon henkilöstötarpeen analysoinnissa. Henkilöstösuunnitelman ohessa laaditaan kriittisten tehtävien täyttö- ja seuraajasuunnitelma, jotka ovat osa toimialan tuottavuustoimenpiteiden varmistamista ja riskien hallintaa.

Vastataan tunnistettuihin työvoiman saatavuushaasteisiin panostamalla henkilöstön pito-voimatekijöihin kuten henkilöstön hyvinvoinnin, osaamisen, palkitsemisen sekä johtamisen kehittämiseen.

Henkilöstön hyvinvoinnin ja pitovoiman vahvistamisessa keskitytään työyhteisöjen yhteisöllisyyttä vahvistaviin toimenpiteisiin huomioiden erityisesti hybridityön vaatimukset ja pitämällä huolta henkilöstön osaamisen kehittämisestä suhteessa toimialan osaamistarpeisiin, työelämän ja toimintaympäristön muutoksiin. Kannustetaan ja sitoutetaan henkilöstöä panostamalla myös tavoite- ja suoriteperusteiseen palkkaukseen ja palkitsemiseen.

Varmistetaan sujuva rekrytointiprosessi ja pidetään yllä hyvää työnantajakuva. Strategiseen ja systemaattiseen oppilaitosyhteistyöhön panostaminen ja toimialan oman harjoitteleluohjelman luominen mahdollistavat tulevaisuuden tekijöiden saamisen jatkossakin. Luodaan edellytyksiä henkilöstön sisäiselle liikkuvuudelle tarjoamalla tehtäväkierto- ja urapolkumahdollisuuksia. Parannetaan osaavan henkilöstön saatavuutta edistämällä monimuotoisuutta rekrytointien avulla.

Esihenkilötyön ja johtamisen kehittämisessä keskitytään johtamisvalmiuksien parantamiseen. Erityisesti uusien esihenkilöiden perehdytyksellä varmistetaan esihenkilöiden sitoutuminen ja valmiudet Helsingin kaupungin johtamisen tavoitteisiin (johtamisen kulmakivet) ja hyvään esihenkilötyöhön.

Kohdennetaan esihenkilötyön henkisen kuormituksen hallinnan ja vähentämisen tueksi ennaltaehkäiseviä toimenpiteitä ja vahvistetaan esihenkilöiden tukipalveluita yhteistyössä työterveyshuollon ja kaupunginkanslian kanssa. Tavoitteena on tukea paitsi esihenkilöiden työssä jaksamista, myös yksilöllistä johtajuuden kehittymistä, linjakasta johtamista sekä työyhteisöjen toimintaa. Esihenkilötyön sujuvuuden ja tekemisen edellytysten parantamiseksi jatketaan kaupunkiyhteistä ja toimialan omaa HR-prosessien digitalisaation kehittämistä.

Investoinnit

800 Tietokoneohjelmistot

8 00 03 Kaupunkiympäristön toimiala

Talousarvioehdotuksessa vuodelle 2025 esitetään tietokoneohjelmistoihin määrärahaa 6,5 miljoonaa euroa.

Toimialan investoinnit tähtäävät vuodelle 2030 asetettuun digitalisaation tavoitetilaan: hyödynnämme digitalisaatiota fiksusti niin, että meillä on käytössämme yhdessä sovitut ja sujuvat toimintatavat sekä työkalut, jotka mahdollistavat mielekkään työskentelyn. Toimimme ja kehitämme Helsinkiä asiakaslähtöisesti, tietoon pohjautuen sekä resursseja viisaasti käyttäen.

Digitalisaation toteutusta johdetaan kolmen painopistealueen kautta: asiointipalvelut ja asiakkuuksien hallinta, kaupunkiympäristön elinkaaren hallinta sekä tietojohdamisen jatkuva kehittäminen. Toimialan tietoteknisten ratkaisujen elinkaarenhallinnan kehittäminen, vastuullinen taloudenpito ja järjestelmien jatkuvuudenhallinta ovat erityisinä huomionkohteina tulevina vuosina. Kaupunkiympäristön toimialalla on poikkeuksellisen paljon käytössä olevia sisällöllisesti erilaisia tietojärjestelmiä sekä käynnissä olevia kehittämisprojekteja.

Määrärahalla varmistetaan jo käynnistyneiden järjestelmäkehitysten edistäminen, aloitetaan toimialan toiminnan kannalta välttämättömien teknisesti ja tietoturvaltaan vanhentuneiden tietojärjestelmien korvaaminen tai kehittäminen sekä parannetaan käytössä olevien järjestelmien tietoturvallisuutta ja jatkuvuudenhallintaa. Laajimpia kehittämisen kokonaisuuksia ovat lainsäädännön vaatimuksista tulevat muutokset sekä toiminnan muutoksista

aiheutuvat uudet tarpeet. Yksi merkittävimmistä projekteista on Facta-kuntarekisterijärjestelmän uusiminen.

Liite 4, Tietokoneohjelmistojen hankinnat 2025—2034

801 Kiinteä omaisuus

8 01 50 Kiinteän omaisuuden myynti

Vuonna 2025 kiinteää omaisuutta arvioidaan myytävän 50 miljoonalla eurolla, josta kiinteän omaisuuden myyntiin kirjataan tasearvon mukaiset 2,5 miljoonaa euroa. Erotuksena syntyvät 47,5 miljoonan euron myyntivoitot kirjataan tuloiksi talousarviokohtaan 3 10 01 Kaupunkirakenne ja toimialan yhteiset palvelut. Vuonna 2026 suunnitellaan saavutettavan 70 miljoonan euron maanmyyntitulot ja vuonna 2027 edelleen 60 miljoonan euron myyntitulo. Myyntiarvion toteutumiseen liittyy suhdannetilanteen takia poikkeuksellista epävarmuutta. Rakentamisen suhdannetilanteesta johtuen uusien asuntojen rakentamisen aloitusten määrä on noin puolittunut edellisten vuosien tasosta ja sääntelemättömän vapaarahoitteisen asuntotuotannon uusien aloitusten määrä on erittäin pieni. Tilanteen odotetaan paranevan vuoden 2025 aikana. Myyntitulon saavuttaminen edellyttää lisäksi, että tonttien luovuttamisen vaatimien katujen, esirakentamisen ja rakennuskelpoiseksi saattamisen rahoitus- ja toteutusresurssit on ajoissa varmistettu.

Kaupunginhallitus on 1.4.2019 hyväksynyt tontinluovutuslinjaukset, jossa tontit luovutetaan ensisijaisesti vuokraamalla, ja myymällä vain erityisistä syistä. Ennen linjauspäätöstä tehdyissä sopimuksissa ja varauksissa noudatetaan kuitenkin jo tehtyjä sopimuksia (vuokraus osto-optioon) sekä päätöksiä luovutusmuodosta. Linjausten yhteydessä arvioitiin, että tehtyjen sopimusten ja varausten toteutuminen lähivuosien osalta mahdollistaisi keskimäärin 100 miljoonaa euron vuosittaiset maanmyyntitulot vuosille 2019–2023. Tämän jälkeen myyntitulot ovat vuosittain pienemmällä tasolla, ellei linjaukseen tehdä tarkistuksia tontinluovutuslinjausten arvioinnin yhteydessä vuonna 2024.

8 01 01 Kiinteistöjen ja kiinteistöjen hallintaan oikeuttavien osakkeiden ostot ja lunastukset sekä kaavoituskorvaukset, kaupunkiympäristölautakunnan käytettäväksi

Talousarvioehdotuksessa kohtaan Kiinteistöjen ja kiinteistöjen hallintaan oikeuttavien osakkeiden ostot ja lunastukset sekä kaavoituskorvaukset on osoitettu vuodelle 2025 yhteensä 30,0 miljoonaa euroa, 2026 vuodelle 30,0 miljoonaa euroa ja 2027 vuodelle 30,0 miljoonaa euroa.

Määräraha pitää sisällään aiemmin talousarviokohtaan Täydennysrakennuskorvaukset ja korvausinvestoinnit (8 01 03 02) sisältyneen määrärahatarpeen. Vuodelle 2025 kohdistuu muun muassa Malmin uuteen sairaalaan liittyviä kiinteistöihankintoja, Meri-Rastilan täydennysrakentamisen mahdollistamista ja maankäyttösopimuksia, joihin liittyy maankäyttökorvausten maksamista maana ja tavanomaista enemmän kaavojen toteuttamiseen liittyvää maanhankintaa.

Esitetty määräraha ei sisällä maanvaihtojen, erillisten ennakoimattomien hankkeiden

vaatimien maanhankintojen (kiireellisten) eikä maankäyttösopimusten tavanomaisia, kaavojen toteuttamiseen liittyvää operatiivista maanhankintaa. Vuokratonttien täydennysrakentamiseen liittyvien vuokraoikeuksien ostojen ennakoidaan pääosin toteutuvan taloyhtiöiden kumppaneiden ostoina, jolloin kaupunki ei joudun investoimaan niihin. Mikäli rakentamisen taantuma jatkuu pitkään, on kaupungin mielekästä ostaa niitä tonttitarjonnan lisäämiseksi. Määrää ja ajoitusta on tällä hetkellä mahdotonta arvioida ja näiden osalta esitetään tapauskohtaisesti ylitysoikeuksia tarvittaessa.

8 01 03 Esirakentaminen, täyttötöyt, rakentamiskelpoiseksi saattaminen, kaupunkiympäristölautakunnan käytettäväksi

8 01 03 01 Muu esirakentaminen, alueiden käyttöönotto ja tonttien rakentamiskelpoiseksi saattaminen

Talousarviokohdalle on osoitettu vuodelle 2025 määrärahaa yhteensä 17,0 miljoonaa euroa, 2026 vuodelle 23,8 miljoonaa euroa ja 2027 vuodelle 25,0 miljoonaa euroa.

Projektialueiden ulkopuolisten täydennysrakennusalueiden rakentamiskelpoiseksi saattamiseen varattua määrärahaa käytetään luomaan edellytyksiä erilaisten rakennushankkeiden toteuttamiseen. Vuosittain keskimäärin 40–70 asunto- ja toimitilatonttia sekä useita kaupungin palveluverkon kehittämiseen liittyvää tonttia saatetaan määrärahalla rakentamiskelpoiseksi. Määrärahalla toteutettavat toimenpiteet koskevat muun muassa pilaantuneiden maiden puhdistamista, johtosiirtoja, rakennusten purkuja sekä muuta esirakentamista.

Vuonna 2025 määrärahalla toteutetaan vuodelta 2024 jatkuvia hankkeita sekä niitä hankkeita, joihin on sitouduttu erilaisin sopimuksin. Lisäksi käynnistetään uusia palveluverkon kehittämiseen ja täydennysrakentamiseen liittyviä esirakennushankkeita. Merkittävimmät tiedossa olevat kohteet ovat Karhukallion esirakentaminen, Hakaniemen hotellitontin ja lähialueiden esirakentaminen sekä Hiekkarannantien ja Taivallahden alueen esirakentaminen ja pilaantuneen maan kunnostus.

Liite 5, Yleisten alueiden ja tonttien rakentamiskelpoiseksi saattamisen rakentamisohjelma 2025–2027

Liite 8, Yleisten alueiden ja tonttien rakentamiskelpoiseksi saattamisen investointiohjelma 2025–2034

802 Rakennukset

Talonrakennusinvestointeihin on vuodelle 2025 osoitettu yhteensä 350,4 miljoonaa euroa, josta uudis- ja lisärakennushankkeisiin ja niiden suunnitteluun on varattu 171,65 miljoonaa

euroa sekä korjaushankkeisiin ja niiden suunnitteluun 178,75 miljoonaa euroa. Suunnitelmakaudella 2025–2026 talonrakennusinvestointeihin on vuodelle 2026 varattu 351,33 miljoonaa euroa ja vuodelle 2027 yhteensä 394,29 miljoonaa euroa.

Rakentamisohjelmaehdotus vuosiksi 2025–2034 pohjautuu vuoden 2024 talousarvion 10-vuotiseen talonrakennushankkeiden rakentamisohjelmaan. Rakentamisohjelmassa olevat hankkeiden toteutusaikataulut ja rakentamiskustannukset on päivitetty vastaamaan nykyhetken tietoa. 10-vuotiseen talonrakennushankkeiden rakentamisohjelmaan on lisätty uudisrakennushankkeita toimialojen hanke-esitysten perusteella ja korjaushankkeita sekä kaupunkiympäristötoimialan pitkän tähtäimen korjausohjelmasta että käyttäjätoimialojen hanke-esitysten perusteella.

Rakentamisohjelmaehdotus on sopeutettu kaupunginhallituksen hyväksymään raamiin. Suurin osa toimialojen esityksistä on voitu sisällyttää rakentamis- tai vuokra- ja osakeohjelmaan. Eräiden hankkeiden ajoitusta on myöhennetty raamiin sopeuttamisen takia. Sopeutuksen lähtökohtana on ollut käynnissä olevien hankkeiden ja väistökettujen jatkuminen sekä lakisääteisten palveluiden turvaaminen. Rakentamis- tai vuokra- ja osakeohjelmaan sisältymättömät yksittäiset tarve-esitykset on tunnistettu ja tarve-esityksissä vielä avoinna olevien sijaintipaikkojen, toteutusmuotojen ja rakentamisajan tarkastelut on aloitettu kaupunkiympäristön toimialalla yhdessä käyttäjätoimialojen kanssa. Lisäksi eräiden hankkeiden aikatauluja on tarkennettu toimialojen pyynnöstä toimintojen järjestämisen helpottamiseksi.

Uudisrakentamisen pääpaino kaudella 2025–2034 on uusien projektialueiden palvelurakennusten ja korvaavien uudisrakennusten toteuttamisessa. Talousarviovuoden 2025 merkittävimmät rakentamisvaiheessa olevat ja käynnistyvät uudisrakennushankkeet ovat Kannelmäen peruskoulun ja päiväkodin uudisrakennus, Melkinlaiturin koulun ja päiväkodin uudisrakennus, Pasilan peruskoulu ja päiväkotia, Suutarilan uusi monitoimitalo, Vartiokylän ala-aste ja päiväkotia Vartiokylä, lasten päiväkodit Elka, Perhonen, Topelius ja Päiväpirtti, Tuuli, Heteniitynkentän tekojääradan huoltotilan korvaava uudisrakennus, sekä Malmin hautausmaan vainajatilat ja Myllypuron terveyst- ja hyvinvointikeskuksen laajennus.

Ohjelmakauden 2025–2034 muita merkittäviä uudis- ja lisärakennushankkeita ovat Puistolän peruskoulu, päiväkotia ja liikuntatilat, Merilahden peruskoulun korvaava uudisrakennus ja Malmin peruskoulun laajennus, Kruunuvuorenrannan keskuskoulu, päiväkotia ja liikuntatilat sekä Monitoimitalo Bunkkeri. 10-vuotiskaudella rakennetaan yli 40 uutta erillistä tai koulun yhteydessä toimivaa päiväkotia.

Korjausrakentamisen ohjelmoinnin lähtökohtana on kaikkien toimitilojen mutta varsinkin koulurakennusten ja päiväkotien käyttökelpoisuuden, terveellisyyden ja turvallisuuden varmistaminen. Vuonna 2025 korjausrakentamisen investointitaso on noin 176 miljoonaa euroa. Uudisrakentamisesta 77 miljoonaa euroa on korvaavaa uudisrakentamista, eli vuonna 2025 käytetään n. 253 miljoonaa euroa rakennusten korjausvelan hillitsemiseen. Rakennuskannan kuluma on noin 220 miljoonaa euroa vuodessa ja rakennusten korjaus- ja korvaushankkeisiin käytetään 10-vuotiskaudella vuosittain keskimäärin noin 210 miljoonaa euroa.

Talousarviovuoden 2025 merkittävimmät rakentamisvaiheessa olevat korjaushankkeet ovat Drumsö lågstadieskolanin perusparannus, Kontulan ala-asteen koulun ja Päiväkotia

Kontulan perusparannus ja laajennus, Pihlajiston ala-asteen perusparannus, Maunulan ala-asteen perusparannus ja laajennus. Merkittävimpiä yksittäisiä korjaushankkeita ohjelmakaudella 2026–2034 ovat Laajasalon peruskoulun Koulutanhuan perusparannus, Pitäjänmäen peruskoulun, kirjaston ja nuorisotalon perusparannus ja laajennus, Porolahden peruskoulun ja Roihuvuoren kirjaston perusparannus ja laajennus, Yhtenäiskoulun perusparannus ja laajennus Nordiska Skolanin käyttöön, Töölön kisahallin, Itäkeskuksen monitoimitalon Stoaan, Itäkeskuksen ja Pirkkolan uimahallien, Pasilan kirjaston ja Kaupungintalon perusparannus. Lisäksi 10-vuotiskauden aikana perusparannetaan 8 kpl väestösuoja.

Kaikki yli 1,0 miljoonan euron työkohteet on esitetty omina hankkeinaan. Näiden kohdentettujen hankkeiden lisäksi vuodelle 2025 kohdentamattomiin korjaushankkeisiin on varattu 3 miljoonaa euroa. Määräraha käytetään välttämättömiin toiminnallisiin muutostöihin palveluverkkoa kehitettäessä ja sillä rahoitetaan lisä- ja väistötilojen investointiosuudet.

Liite 6, Hankeohjelma rakennukset 2025–2034

Vuokra- ja osakehankkeet

Investointiohjelman lisäksi kaupunki toteuttaa uudishankkeitaan myös vuokra- ja osakekohteina sekä kiinteistöyhtiömuotoisina. Suunnitelmakauden 2025–2027 merkittävimmät vuokra- ja osakehankkeet ovat Kuvataide- ja Kallion lukion yhteiset tilat, Pohjois-Pasilan uusi koulu ja päiväkotit, Itäkeskuksen uusi perhekeskus, Keskustan terveys- ja hyvinvointikeskus, Englantilaisen koulun, Stadin ammattiopiston Roihupellon kampuksen ja Keskuskeittiön uudet tilat.

Ohjelmakauden 2025–2034 muita merkittäviä vuokra- ja osakehankkeita ovat

Oulunkylän uusi koulu, Siltamäen uusi korvaava koulu ja päiväkotit, Mellunmäen uusi peruskoulu, Laakson yhteissairaala, Malmin uusi sairaala, Malmin, Haagan ja Oulunkylän perhe- ja terveys- ja hyvinvointikeskukset ja Malminkartanon monitoimitalo (Apollon koulun, ala- ja yläasteen, lastenpäiväkodin ja kirjaston yhteishanke) ja Rudolf Steiner koulun uudet tilat. Nämä tilat suunnitellaan rahoitettavaksi investointiohjelman ulkopuolelta.

Liite 7, Vuokra- ja osakehanke-ehdotukset vuosille 2025–2034

803 Kadut ja liikenneväylät

8 03 01 Uudisrakentaminen, perusparantaminen ja muut investoinnit, kaupunkiympäristölautakunnan käytettäväksi

Talousarviokohdalle on osoitettu vuodelle 2025 määrärahaa yhteensä 121,7 miljoonaa euroa, 2026 vuodelle 138,5 miljoonaa euroa ja 2027 vuodelle 170,5 miljoonaa euroa.

10-vuotista investointiohjelmaa on päivitetty ja sopeutettu kaupunginhallituksen asettamaan raamiin. Sopeutuksen lähtökohtana on ollut jatkuvien hankkeiden, lakisääteisten palveluiden ja asuntotuotantotavoitteen mahdollistavien edellytysinvestointien rahoituksen turvaaminen. Priorisoinnissa on lisäksi huomioitu infraomaisuuden oikea-aikainen perusparantaminen ja korjausvajeen pienentäminen sekä alueiden tasapainoinen kehittäminen.

Talousarvion hankkeet on sovitettu yhteen muiden Yhteinen kunnallistekninen työmaa (YKT) -osapuolten investointiohjelmien kanssa. Valmistelu on tehty aiempaa tiiviimmässä yhteistyössä HSL:n, Pääkaupunkiseudun Kaupunkiliikenne oy:n ja HKL:n kanssa huomioiden muun muassa myös metron ja lähijunien liikennöintiin vaikuttavat työt. Yhteistyö haittojen hallinnan parissa jatkuu vuodelle 2025 ja sen menetelmät pyritään vakiinnuttamaan osaksi jatkuvia prosesseja. Näin turvataan, että samanaikaisesti toteutuvat isot työmaat eivät aiheuta kohtuutonta haittaa eri kulkumuodoille ja niiden vaikutukset alueen asukkaisiin ja toimijoihin ovat hallittavissa.

Kaupungin infrainvestoinneilla laajennetaan raideliikenteeseen tukeutuvaa tiivistä kaupunkirakennetta ja edistetään kestävästä liikumisesta. Pyöräliikenteen baana- ja tavoiteverkon rakentaminen etenee Hiilineutraali Helsinki -päästövähennysohjelman mukaisesti. Suunnittelussa ja rakentamisessa priorisoidaan päästöjä vähentäviä suunnitteluratkaisuja ja toteutustapoja. Lisäksi mm. ledivalouudistus lisää kaupungin energiatehokkuutta.

Investointiohjelman uudisrakentamis- ja perusparantamishankkeissa pyritään vahvistamaan myös luonnon monimuotoisuutta eri keinoin. Keinot vaihtelevat riippuen toteutettavista hankkeista ja niiden sijainnista. Luonnon monimuotoisuutta vahvistetaan esimerkiksi parantamalla pienvesistöjen ekologista tilaa, suojaamalla tai rakentamalla erilaisia paahdeympäristöjä, lisäämällä latvuspeittävyttä sekä toteuttamalla hankkeissa alueita, joiden hoito on jatkossa vähemmän intensiivistä. Luonnon monimuotoisuutta vahvistetaan merkittävästi myös turvaamalla erilaisten ekologisten verkostojen yhteydet yleisten alueiden hankkeissa.

8 03 01 01 Uudisrakentaminen

Katujen uudisrakentamiseen on osoitettu vuodelle 2025 määrärahaa 25,9 miljoonaa euroa. Taloussuunnitelmavuodelle 2026 on esitetty 21,7 miljoonaa euroa ja vuodelle 2027 on esitetty 34,4 miljoonaa euroa.

Uudisrakentamisen hankkeilla vastataan kaupunkistrategian Toimiva ja kaunis Helsinki sekä Helsinki on houkutteleva osajille ja yrityksille -painopistealueiden tavoitteisiin.

Suurpiirien katuinvestoinnit kohdistuvat suunnitelmakaudella täydennysrakentamisalueille kuten Marian kampusalue Kampissa, Orapihlajtien ja Paatsamantien alue Haagassa, Huopalahdenportti Pikku Huopalahden pohjoisosassa, Pitäjänmäen asemanseutu, Hakaniemen alue, Puotilan metroaseman alue sekä Raide-Jokerin reitin varren täydennysrakentamisalueet. Suutarilan Tapulikaupungintien ja Merkuriuksentien välisten sorakatuojen, sekä Östersundomissa sijaitsevan Korsnäsitien rakentaminen kaduiksi aloitetaan. Uudisrakentamisen rahoituksella kehitetään myös Keskustan terveyst- ja hyvinvointikeskuksen sekä Laakson sairaalan liittyviä katualueita. Karhukallion alueen rakentaminen Myllypurossa alkaa, ja Stoan ja Puhoksen aluetta Itäkeskuksessa edistetään kaavallisten mahdollisuuksien mukaan. Katujen viimeistelytyötä toteutetaan eri alueilla talohankkeiden aikataulun mukaan.

8 03 01 02 Perusparantaminen ja liikennejärjestelyt

Katujen perusparantamiseen ja liikennejärjestelyihin on osoitettu vuodelle 2025 määrärahaa yhteensä 76,3 miljoonaa euroa. Taloussuunnitelmavuodelle 2026 on esitetty 89,8 miljoonaa euroa ja 2027 vuodelle 110,8 miljoonaa euroa.

Suunnitelmakauden merkittävimpiä peruskorjaushankkeita ovat Fredrikintorin peruskorjaus, Palkkatilantorin peruskorjaus Länsi-Pasilassa, Junailijanaukion peruskorjaus Itä-Pasilassa sekä suunnitelmakaudella käynnistyvät Karamzininranta-kadun peruskorjaus Töölössä, Karhusaarentien peruskorjaus Östersundomissa sekä Abraham Wetterin tien (välillä Linnanrakentajantie ja Sahaajankatu) ja Johan Sederholmin tien peruskorjaukset Herttoniemessä. Katujen peruskorjauksen rahoituksella parannetaan taloussuunnitelmakaudella myös useiden torien toimintaedellytyksiä parantamalla torialueiden sähkön, veden ja viemäröinnin saatavuutta.

Muut katujen peruskorjaushankkeet ovat joukkoliikenteen ja pyöräilyn kehityshankkeiden tai vesihuollon (HSY) saneerauksen yhteydessä tehtäviä koko kadun perusparannuksia ja vakavien rakennevaurioiden kuten painumien korjaustarpeita eri puolilla kaupunkia. Vieraslajien torjunta-asetuksen (704/2019) mukaisesti erillisenä työvaiheena vaihdetaan asetuksessa mainittuja katuistutuksissa käytettyjä kasvilajeja muihin kasvilajeihin. Lisäksi edistetään katualueiden viherryttämistä.

Ulkovalaistuksen peruskorjaus ja liikennevalojen uusinta on osa katujen peruskorjausta. Ulkovalaistuksen peruskorjaus keskittyy olemassa olevan valaistusverkon saneeraukseen toimenpideohjelman mukaisesti siten, että EU:n RoHS-direktiivin (Vaaralliset aineet sähkö- ja elektroniikkalaitteissa) vaatimukset saavutetaan. Sen myötä purkauslamput poistuvat markkinoilta 24.2.2027. Tämä edellyttää valaisinvaihtohankkeen määrätietoista jatkamista, jotta kaupunki kyetään valaisemaan jatkossakin. Hankkeessa kaikki vanhat valaisimet (55 000 kpl) vaihdetaan ledivalaisimiksi seuraavan kuuden vuoden aikana. Valaisinvaihtojen lisäksi vanhat ulkovalaisimet uusiutuvat yhteiskaivuhankkeina toteutettavissa sähkö- ja tietoliikenneverkkosaneerauksissa sekä Kulttuurin ja vapaa-ajan toimialan hallinnoimien liikunta-alueiden vastaavissa uudistuksissa. Ledivalaisimien vaihtohankkeessa saavutetaan erittäin merkittävää energiatehokkuuden parantumista, joka edistää kaupungin strategian mukaista kunnianhimoista ilmastovastuuta. Ulkovalaistusverkon uusimisen ja uudistamisen yhteydessä rakennetaan myös uusia tapahtumasähköpisteitä. Liikennevalojen peruskorjauksen osalta tavoitteena on sujuvoittaa liikennettä mm. uusimalla liikennevalokojeita ja sitä palvelevaa vanhaa kuparista tietoliikenneverkkoa valokuiduksi.

Siltojen ja muiden erikoisrakenteiden (ranta- ja tukimuurit, portaat, meluesteet) peruskorjausten määrärahaan sisältyvät peruskorjausten lisäksi myös uusittavien siltojen investointikustannukset. Uusittavia taitorakenteita ovat Jätkäsaaren kannaksen silta, Kulosaaren, Arkadiankadun ja Runeberginkadun sillat sekä Kolera-altaan eteläinen pistolaituri. Kulosaaren sillassa on havaittu painumasta johtuvia vaurioita, joiden on arvioitu edellyttävän sillan uusimista. Sillan rakennesuunnittelu käynnistyy vuoden 2024 aikana ja suunnittelu jatkuu vuoden 2026 alkuun.

Siltojen kunnan sekä elinkaari- ja ympäristöviisaan korjausajankohdan näkökulmasta kiireellisiä siltojen peruskorjauskohteita on yhteensä noin 100 kpl. Näiden joukosta kiireellimmät toteutettavissa olevat kohteet ovat Itäväylän ylittävä Hopeasalmen silta Kulosaaren sillan itäpuolella, Susisaaren silta Suomenlinnassa, Muurimestarintien ylittävät Konalantien sillat, Klaneettipolun ylikulkukäytävä sekä Rohkatien kevyen liikenteen silta.

Uudelleenpäälylystyys rahoitetaan jatkossa käyttötalouden määrärahoilla.

Joukkoliikenteen kehittämisen määrärahalla varaudutaan parantamaan joukkoliikennejärjestelmää ja sen luotettavuutta muun muassa HSL:n Helsingille tekemän esityksen mukaisesti. Suunnitelmakaudella varaudutaan bussiliikenteen linjastomuutosten ja sähköbussiliikenteen edellyttämien pysäkkijärjestelyjen tekemiseen ja muuhun joukkoliikenteen luotettavuuden parantamiseen poistamalla rakennetussa katuverkossa olevia rakenteellisia häiriötekijöitä. Joukkoliikenteen kehittämisen määrärahoilla edistetään strategianmukaisen joukkoliikenteen kulkumuoto-osuuden kasvattamisen tavoitetta.

Liikennejärjestelyhankkeet kohdistetaan erityisesti turvallisuutta edistäviin liittymä-, risteys- ja kaistajärjestelyihin, jotka tukevat myös joukko- ja muun liikenteen sujuvuutta. Määrärahassa varaudutaan myös älyliikenteen järjestelmien sekä opasteiden kehittämiseen. Vuonna 2020 aloitettua automaattisten nopeusvalvontapisteiden asennusta kaduille jatketaan. Uuden tieliikennelain mukaisia liikennemerkkimuutoksia tehdään käytettävissä olevan määrärahan puitteissa. Liikennejärjestelyiden rahoituksessa on varauduttu Kaivokadun alueen kehittämiseen sekä Länsisataman pikaraitiotien mahdollisten liittyvien katuhankeiden suunnitteluun.

Pyöräilyn ja jalankulun väyliin osoitettu määräraha käytetään pyöräliikenteen tavoiteverkon toteuttamiseen sekä baanaverkon laajentamiseen eri puolilla kaupunkia. Taloussuunnitelmakauden 2025–2027 merkittävimpiä investointeja ovat 2023 käynnistynyt Mannerheimintie välillä Postikatu–Reijolankatu, vuonna 2025 alkava Mäkelänkadun peruskorjaus välillä Hämeentie–Elimäenkatu ja Itäbaanan jatko Herttoniemestä Itäkeskukseen. Itäbaanan rakentaminen välillä Tupasaarentie–Hiihtäjänkuja–Hiihtäjäntie jatkuu vuonna 2025. Suunnitelmakaudella on ohjelmoitu alkavaksi myös muita suuria pyöräilyhankkeita nykyisessä katuverkossa kuten Linnankoskenkatu ja Paciuksenkadun eteläpää, Kuusisaarenbaana ja Aleksis Kiven katu. Pohjoisbaanan toteutusta taloussuunnitelmakaudella edistetään Käpylän ja Malmin välillä. Kantakaupungin pyöräverkon rakentamisen vaiheistuksessa huomioidaan myös rakentamisen aikaiset vaikutukset muuhun liikenteeseen. Jalankulun ja pyöräilyn väylien hankkeilla edistetään kävely- ja pyöräliikenteen kulkumuoto-osuuden kasvattamisen strategista tavoitetta.

Jalankulun olosuhteita pyritään parantamaan eri talousarviokohdille sijoituvissa hankkeissa. Jalankulun olosuhteisiin parannusta tuovat suunnitelmakaudella erityisesti Mannerheimintien peruskorjaus, Malminkartanon pohjoisen asemanseudun viihtyisyyden parantaminen, kesäkatujärjestelyiden 2022-2024 pohjalta tehtävät pysyvät muutokset Korkeavuorenkadulla Designmuseon edustalla, Hakaniemen torin peruskorjaus sekä Länsi-Pakilan liikennejärjestelyt, jossa parannetaan päiväkodin ja koulun ympäristön jalankulkuturvallisuutta sekä mahdollistetaan turvallinen kävely-yhteys koulun ja päiväkodin välillä. Muita jalankulun olosuhteita parantavia hankkeita ovat Sammalpolun peruskorjaus uuden päiväkotihankkeen yhteydessä, Suutarilantien–Yrttimaantien kiertoliittymä, Tapaninvainiontien–Karhusuontien risteysalue sekä Laajasalon rantareitti. Hankkeiden kokonaisuudella pyritään kaupungin strategian mukaisesti parantamaan kävelyn olosuhteita ja kasvattamaan kävelyn kulkumuoto-osuutta. Myös useat pyöräilyyn liittyvät hankkeet parantavat kävelyolosuhteita osoittamalla pyörille selkeän katuosuuden ja samalla vapauttaen tilaa jalankululle.

Hulevesien hallintaa toteutetaan osana Helsingin kaupungin hulevesiohjelmaa. Hulevesien aiheuttamia haittoja pyritään ehkäisemään ja poistamaan useammassa paikallisissa koh-teissa samalla toteuttaen hulevesien suunnitelmallista kokonaishallintaa. Hulevesien hal-linnan hankkeita ja toimenpiteitä toteutetaan myös Muut investoinnit alle sijoittuvalla ranta-alueiden kunnostuksen määrärahalta, kuten Länsi-Pakilan aluesaneeraus yhteistyössä HSY:n kanssa. Hulevesien hallinnan toimenpiteillä varaudutaan ja sopeudutaan strategian mukaisesti ilmastonmuutoksen vaikutuksiin.

8 03 01 03 Muut investoinnit

Muihin investointeihin on osoitettu vuodelle 2025 määrärahaa 19,5 miljoonaa euroa. Ta-loussuunnitelmavuodelle 2026 on esitetty 27,0 miljoonaa euroa ja vuodelle 2027 on esi-tetty 25,3 miljoonaa euroa.

Muut investoinnit ovat kadunpidon tukipalvelujen tai muita yleisten alueiden vaatimia in-vestointeja. Täytemaan vastaanottoaikojen määräraha käytetään kaivumaiden hyödyn-tämishojelman mukaisesti maa-ainesten hyötykäyttö- ja vastaanottoaikojen toteuttami-seen.

Lumenvastaanottoaikojen ja hiekkasiilojen investointimäärärahoilla kehitetään ja raken-netaan lumenvastaanottoa toiminnan kapasiteettia vastaamaan Helsingin kaduilta tulevaa lumen hävitystarvetta kaupungin toimivuuden turvaamiseksi talviaikana. Lisäksi kehitetään nykyisten hiekoitussepin varastosiilojen ja suolavarastojen perusrakennuksia kaupungin eri osissa. Toimenpiteet ohjelmoidaan vuosittain laadittavan toteutusohjelman mukaisesti.

Ranta-alueiden kunnostuksen määrärahalta toteutetaan suunnitelmakaudella Pyörökiven-puiston tulvasuojelua, itäisen rantareitin rakennekorjaukset, Kaisaniemenrannan rantara-kenteiden korjaus, Kirkonkylän kosken padon purku ja aloitetaan Jakomäen hiekkakuop-pien saneeraus. Lisäksi määrärahalta toteutetaan Töölönlahden tulvasuojeluhanke, jolla estetään tulvan pääsy Finlandialalolle ja muihin Töölönlahden alueen kiinteistöihin. Muiden investointien hankkeet vastaavat laaja-alaisesti sekä toimivan ja kauniin kaupungin sekä kunnianhimoisen ilmastovastuun strategiaan tavoitteisiin.

8 03 03 Yhteishankkeet Väyläviraston kanssa, kaupunkiympäristölautakun-nan käytettäväksi

Yhteishankkeisiin Väyläviraston kanssa on osoitettu vuodelle 2025 yhteensä 2,1 miljoonaa euroa. Taloussuunnitelmavuodelle 2026 on esitetty 9,2 miljoonaa euroa ja 2027 vuodelle 19,1 miljoonaa euroa.

Kaupungin kustannusosuutta Väyläviraston yhteishankkeissa koskeva määrärahaehdotus sisältää valtion maanteihin liittyvät liikennejärjestely- ja meluntorjuntahankkeet kaupungin alueella. Yhteishankkeiden toteutus on sidoksissa hankkeiden valtion osuuden rahoituk-seen valtion tulo- ja menoarviossa lukuun ottamatta niitä kaupungin maankäytön kehittämi-sestä aiheutuvia hankkeita, jotka kaupunki rahoittaa kokonaan. Yhteishankkeet Väyläviras-ton kanssa edistävät kaupungin toimivuutta, asuntotuotantoa ja kaupungin liikennejärjes-telmää strategisten tavoitteiden mukaisesti.

Lahdenväylän ylittävän Ilmasillan toteutus on osa Malmin eritasoliittymän toteutusta. Ilmasilta luo yhteyden Kivikon ja Malmin välille ja palvelee sekä entisen lentokenttäalueen kehittämistä uudeksi asuinalueeksi että alueiden yritystoimintaa. Ilmasilta ja Ilmasillantie toimivat tulevaisuudessa tärkeänä joukkoliikennereittinä ja pyöräilyn baanareitistön osana. Tiesuunnitelma on valmistunut ja sen hallinnollinen käsittely on käynnistynyt vuoden 2024 aikana. Rakennussuunnittelu käynnistyy hankepäätöksen jälkeen. Hankkeen toteutuksen käynnistymiseen on varauduttu taloussuunnitelmakauden vuodesta 2027 lähtien. Hankkeen toteutuminen edellyttää valtion rahoitusosuuden varmistumista.

Kehä I/Myllypuron eritasoliittymän tiesuunnitelma valmistui vuonna 2015 ja sitä on esitetty valtioneuvostoon hyväksyttäväksi. Hankkeen rakennussuunnitelma valmistui yhteishankkeena vuonna 2022. Hankkeen toteutuksen käynnistymiseen on varauduttu toimintasuunnitelmakauden lopulla. Hankkeen kokonaiskustannus on yhteensä noin 36,5 miljoonaa euroa.

Länsiväylän Koivusaaren eritasoliittymän tiesuunnitelma valmistuu vuonna 2024. Koivusaaren eritasoliittymän rakentaminen pyritään käynnistämään taloussuunnitelmakaudella.

Taloussuunnitelmakaudella osallistutaan melumuurin kunnostukseen hankkeessa Kehä III välillä Ala-Tikkurila–Kalkkikallio.

Tuusulanväylällä melusteiden toteutuksen käynnistymiseen Torpparinmäen kohdalla varaudutaan. Hankkeen toteutuminen edellyttää valtion rahoitusosuuden varmistumista.

Lahdenväylän melusteiden toteutuksen käynnistymiseen Viikin kohdalla varaudutaan toimintasuunnitelmakaudella.

Kuninkaantammen eritasoliittymä Hämeenlinnanväylällä on tärkeä asuinalueen saavutettavuudelle sekä myös uusille kortteleille Malminkartanossa, Vaskipellossa, Myyrmäessä ja Kaivokselassa. Lisäksi hanke lisää liikennejärjestelmän toimintavarmuutta. Tiesuunnitelmaluonnos on laadittu Hämeenlinnanväylällä välille Kannelmäki-Kaivoksela. Hankkeen toteutus on ajoitettu taloussuunnitelmakauden jälkeiseen aikaan. Hankkeen toteutuminen edellyttää valtion rahoitusosuuden varmistumista.

Turunväylän ja Huopalahdentien liittymän rahoitus on siirretty talousarviokohdalle 8 08 02 Projektialueiden kadut, Läntinen bulevardikaupunki.

Liite 5, Yleisten alueiden ja tonttien rakentamiskelpoiseksi saattamisen rakentamisohjelma 2025–2027

Liite 8, Yleisten alueiden ja tonttien rakentamiskelpoiseksi saattamisen investointiohjelma 2025–2034

804 Puistot ja liikunta-alueet

8 04 01 Puistot ja liikunta-alueet, kaupunkiympäristölautakunnan käytettäväksi

Puistoihin ja liikunta-alueisiin on osoitettu vuodelle 2025 määrärahaa yhteensä 45,4 miljoonaa euroa. Taloussuunnitelmavuodelle 2026 on esitetty 43,4 miljoonaa euroa ja vuodelle 2027 on esitetty 40,7 miljoonaa euroa.

Talousarvio- ja taloussuunnitelmaehdotus on laadittu kaupunkiympäristön toimialan sekä kulttuurin ja vapaa-ajan toimialan liikuntapalveluiden alustaviin hanketarpeisiin perustuen, joita on valmisteltu kaupungin keskeisten yhteistyötahojen kanssa. Ehdotuksen sisältämät hankkeet on sovitettu yhteen muiden Yhteinen kunnallistekninen työmaa (YKT) -osapuolten investointiohjelmien kanssa ja varmistettu hankkeita koskevan yhteistoteutuksen osapuolet ja laajuus. Lisäksi ehdotuksessa on otettu huomioon puistojen turvatarkastuksissa, ylläpidossa ja aluesuunnitelmissa esiin nousseet peruskorjaustarpeet. Liikunta-alueinvestoinneissa peruskorjaus- ja uusien investointikohteiden tarvemäärityksen tekee liikunta-alueomaisuutta hallinnoiva ja ylläpitävä kulttuurin ja vapaa-ajan toimiala.

8 04 01 01 Uudet puistot ja puistojen peruskorjaus

Uusiin puistoihin ja puistojen peruskorjaukseen on osoitettu vuodelle 2025 määrärahaa 27,4 miljoonaa euroa, 2026 vuodelle 27,4 miljoonaa euroa ja 2027 vuodelle 25,7 miljoonaa euroa.

Vuonna 2024 käynnistyneitä ja vuonna 2025 jatkuvia hankkeita ovat Haaganpuronlehdon rakentaminen Huopalahdessa, Ruukinlahdenpuiston länsiosan rakentaminen Lauttasaaressa sekä Strömbergin puiston ja Puropuistikon peruskorjaus Pitäjänmäessä. Vuonna 2022 käynnistynyttä Kaisaniemenpuiston peruskorjausta jatketaan vaiheittain. Vuonna 2023 käynnistynyt laaja urakka kohteessa jatkuu vuodelle 2025.

Uusien puistojen ja puistojen peruskorjauksen määrärahalla toteutetaan viher- ja virkistyspalveluiden peruskorjaus ja täydentäminen sekä leikkipuistojen ja -paikkojen turvallisuuspuutteiden korjaaminen. Virkistysalueiden käyttöasteen nousu kasvattaa tarvetta virkistysverkoston ja opastuksen parantamiseen.

Puistojen uudisrakentaminen keskittyy asuntotuotantokohteiden puistopalveluhankkeisiin, jotta asukkaiden palvelutaso saadaan pidettyä riittävänä ja tasapuolisena. Taloussuunnitelmakaudella käynnistyviä hankkeita ovat muun muassa Sigurd Frosteruksen puisto Tavallahdessa, Toukolan rantapuisto, Maatullinpuiston alue Tapulikaupungissa, leikkipuisto Rusettipuisto Myllypurossa, Asentajanpuisto Herttoniemessä, Mosaiikkipuisto Vuosaaressa, Vartiosaaren silta sekä Raide-Jokerin reitin varren täydennysrakentamisalueen puistot, kuten Maexmontaninpuisto, Oulunkylässä.

Luonnonsuojelualueinvestoinnit suunnitelmakaudella kohdistuvat uusien luonnonsuojelualueiden toteuttamiseen sekä nykyisten luonnonsuojelualueiden käyttöpaineiden haittojen ehkäisemiseen kuten opasteisiin, luontopolkujen kunnostuksiin ja katselulavojen toteuttamiseen. Luonnonsuojelualueille ja myös luontoarvojen turvaamiseen kohdistetuilla investoinneilla vastataan kaupungin strategian mukaiseen monimuotoisen luonnon suojelun ja vaalimisen tavoitteeseen.

Peruskorjausinvestoinnit kohdistuvat lähinnä sellaisten puistojen peruskorjaamiseen, jotka eivät tehtyjen aluesuunnitelmien ja turvallisuustarkastusten mukaan enää täytä toiminnallisia ja turvallisuusvaatimuksia, vaan vaativat välitöntä peruskorjausta. Tehtävät toimenpiteet ovat ensisijaisesti leikkipaikkojen ja -puistojen välineiden uusimista, käytävä- ja

oleskelualueiden parantamista sekä laite- ja kalustekannan ajanmukaistamista nykyisten vaatimusten mukaisiksi. Merkittävimmät vuonna 2025 käynnistyvät hankkeet ovat Tove Janssonin puiston peruskorjaus, Tokoinranta, Pengerpuisto, leikkipuisto Viiri sekä Ilveskorven leikkipaikan ja puiston peruskorjaus.

Suunnitelmakaudella käynnistyvät myös Merikasarmipuiston peruskorjaus, Hakasalmenpuiston ja Hesperianpuiston peruskorjaus sekä Eugen Schaumanin puiston ja leikkipaikan peruskorjaus. Töölönlahdenpuiston suunnittelua jatketaan.

Merellisen Helsingin strategiaa edistäviä puistohankkeita suunnitelmakaudella ovat mm. Sigurd Frosteruksen puisto ranta-alueineen, Vasikkasaaren puistosuunnittelu sekä raitti- ja vesihuoltoverkoston suunnittelu. Liikuntapaikoista ja ulkoilualueista merellisen Helsingin strategiaa tukevia hankkeita ovat mm. laitureiden uusimiset ja sähköistämiset. Merellisen Helsingin kohteet ja niiden rahoitus sijoittuvat osin myös muille talousarviokohdille. Muille talousarviokohdille sijoituvia merellisen Helsingin hankkeita ovat muun muassa Makasiinirannan ja Kaisaniemenrannan rantarakenteet sekä Suomenlinnan rantarakenteiden korjaus.

Luontoarvojen turvaamiseen liittyvillä investoinneilla pyritään turvaamaan luonnon monimuotoisuus luonto- sekä puisto- ja virkistysalueiden käytön ja kulutuspaineen ollessa huomattavassa kasvussa. Samalla pyritään ehkäisemään vieraslajien leviämistä sekä varmistamaan liito-oravien yhteyksien oikea-aikainen, maankäyttöä tukeva toteutus. Suunnitelmakaudella luontoarvojen turvaamiseen liittyviä investointeja ovat muun muassa kurtturuisen torjunta, pääosin Ida Ahlbergin puistoon sijoittuvan liito-oravayhteyden toteuttaminen sekä kulkijoita opastavat ja ohjaavat toimenpiteet. Luontoarvojen turvaamiseen liittyvät investoinnit kohdistuvat useammalle talousarviokohdalle.

8 04 01 02 Liikuntapaikat ja ulkoilualueet

Liikuntapaikkoihin ja ulkoilualueisiin on osoitettu vuodelle 2025 määrärahaa 18,0 miljoonaa euroa, 2026 vuodelle 16,0 miljoonaa euroa ja 2027 vuodelle 15,0 miljoonaa euroa.

Liikuntapaikat ja ulkoilualueet sisältävät kaikki muut kuin talonrakentamiseen kuuluvat liikunta- ja alueinvestoinnit. Tehtäviin kuuluvat muun muassa rantarakenteet, venelaiturit, veneväylät, kentät, katsomot, ulkoilureitit ja uimarannat. Merkittävimmät ulkoilualueinvestoinnit kohdistuvat parina ensimmäisenä vuotena pääosin liikuntapaikkojen ja kenttien peruskorjaukseen. Määrärahalla toteutetaan muun muassa Oulunkylän tekojääradan peruskorjaus, Mustikkamaan liikuntapuiston perusparannus ja uimarantojen opasteiden uusiminen sekä käynnistetään Herttoniemen liikuntapuiston ja Vuosaaren Heteniitynkentän alueen perusparantaminen. Suunnitelmakaudella jatketaan myös tekonurmikenttien peruskorjauksia, lähiliikuntapaikkojen ja pienpelikenttien rakentamista sekä varaudutaan merellisen strategian saaristoinvestointeihin.

Liite 5, Yleisten alueiden ja tonttien rakentamiskelpoiseksi saattamisen rakentamisohjelma 2025–2027

Liite 8, Yleisten alueiden ja tonttien rakentamiskelpoiseksi saattamisen investointiohjelma 2025–2034

805 Irtaimen omaisuuden perushankinta

8 05 03 Kaupunkiympäristön toimiala

Vuodelle 2025 muun irtaimen investointeihin osoitettu määrärahaa 0,482 miljoonaa euroa. Aiempina vuosina muun irtaimen määrärahasta maksettuja hankintoja on tarkennettu käytömenoista maksettavaksi. Määrärahalla hankitaan muun muassa kaupunkiympäristötalon aulaan suunniteltu näyttö, uuden liikenteenhallintakeskuksen AV-ratkaisut, jalankulkijalaskurit sekä mittaus- ja tiedonkeruulaitteistoa.

Liite 9, Irtaimen omaisuuden perushankinnat 2025–2034

806 Arvopaperit

Talousarvioehdotuksessa vuosille 2025–2027 esitetään Hitas-osakkeiden ostoihin 1 miljoonan euron perusmäärärahaa kullekin vuodelle.

807 Muu pääomatalous

Vuonna 2025 kiinteistöjä ja osakehuoneistoja arvioidaan myytävän yhteensä 15 miljoonalla eurolla, josta muuhun pääomatalouteen kirjataan arviolta tasearvon mukaiset 7 miljoonaa euroa. Erotuksena syntyvät arvioidut myyntivoitot 8 miljoonaa euroa kirjataan talousarviokohtaan 3 10 01 Kaupunkirakenne ja toimialan yhteiset palvelut.

Taloussuunnitelmavuotena 2026 myyntitulojen arvioidaan olevan 20 miljoonaa euroa, josta myyntivoittojen osuuden arvioidaan olevan 8 miljoonaa euroa.

Taloussuunnitelmavuotena 2027 myyntitulojen arvioidaan olevan 10 miljoonaa euroa, josta myyntivoiton osuuden arvioidaan olevan 6 miljoonaa euroa.

Myytävät kohteet ovat lukumääräisesti pääosin pienrakennuksia tai yksittäisiä suurempia kohteita, joissa kaupungin palvelutuotanto on loppunut. Myyntikohteiden valinnan lähtökohtana on korjausvelan ja korjaustarpeen pienentäminen.

Väestönsuojakorvauksia arvioidaan perittävän 0,1 miljoonaa euroa.

808 Projektialueiden infrarakentaminen, Khn käytettäväksi

Projektialueiden infrarakentamiseen on osoitettu 2025 vuodelle 147,8 miljoonaa euroa, 2026 vuodelle 207,1 miljoonaa euroa ja 2027 vuodelle 217,8 miljoonaa euroa. Kaupunkiympäristölautakunnan käyttöön osoitetuista määrärahoista on osoitettu 3,2 miljoonaa euroa projektialueiden infrarakentamiseen. Talousarviorakennetta muutetaan siten, että Malmin projektialueen nimi on jatkossa Malminkenttä.

8 08 01 Projektialueiden esirakentaminen, täyttötöyt, kaupunginhallituksen käytettäväksi

Länsisataman, Kalasataman, Kruunuvuorenrannan, Pasilan, Kuninkaankolmion, Malminkentän, Läntisen bulevardikaupungin, Makasiinirannan sekä uusien projektialueiden esirakentamiseen on kaupunginhallituksen käyttöön vuodelle 2025 osoitettu 96,0 miljoonaa

euroa. Taloussuunnitelmavuodelle 2026 on osoitettu 118,5 miljoonaa euroa ja vuodelle 2027 on osoitettu 114,2 miljoonaa euroa.

Taloussuunnitelmakauden määrärahoilla toteutetaan Kalasataman Nihdin ja Hermanninrannan, Läntisen bulevardikaupungin ja Eteläisen Postipuiston esirakentamista ja Jätkäsaaren rantarakenteita. Näille hankkeille kohdistuu suunnitelmakaudella 2025–2027 208,5 miljoonaa euron investoinnit. Tämän lisäksi taloussuunnitelmakaudella 2025–2027 muuhun alueelliseen esirakentamiseen käytetään 120,2 miljoonaa euroa Länsisatama, Kalasataman, Kruunuvuorenrannan, Kuninkaankolmion, Pasilan, Malminkentän, Läntisen bulevardikaupungin ja Koivusaaren alueilla ja ne edistävät asuntotuotantoa AM-ohjelman mukaisesti. Makasiininrannan investoinnit edistävät ydinkeskustan vetovoimaan liittyviä strategisia tavoitteita.

Määrärahat on osoitettu kaupunginhallituksen käyttöön, ja kaupunginhallitus myöntää tarvittavan rahoituksen erillisillä päätöksillä toimialan käyttöön tiedossa olevan investointitarpeen mukaisesti.

Länsisataman määrärahalla toteutetaan asuntotuotannon ja julkisen palvelurakentamisen vaatimaa esirakentamista Saukonlaiturin ja Melkinlaiturin alueilla. Ahdinaltaan alueen esirakentamisella mahdollistetaan alueen toimitilahankkeiden käynnistäminen ja yleisten ranta-alueiden sekä uimarannan jatkorakentaminen. Bunkkerirakennuksen purkutöitä jatketaan. Hernesaassa jatketaan itärannan ruoppaus- ja täyttöurakkaa taloussuunnitelmakaudella.

Kalasataman määräraha mahdollistaa taloussuunnitelmakaudella Hermanninrannan palvelurakentamisen ja asuntotuotannon aloittamisen vuonna 2026 sekä Nihdin alueen asuntorakentamisen jatkumisen. Määrärahalla mahdollistetaan myös Suvilahden tapahtuma-alueen ja tapahtumakorttelin rakentaminen taloussuunnitelmakaudella sekä Hanasaaren esirakentamisen aloittaminen.

Kruunuvuorenrannassa määrärahalla toteutetaan asuntotuotannon vaatimaa esirakentamista Kruunuvuoren, Stansvikinkallion sekä keskus- ja palvelukorttelien alueilla ja jatketaan Koirasaarten esirakentamista. Taloussuunnitelmakaudella varaudutaan Yliskylänlahden asemakaava-alueen esirakentamiseen.

Pasilan projektialueella jatketaan Eteläisen Postipuiston esirakentamistöitä. Ratapihakortteleissa jatketaan alueellisen imeytysjärjestelmän toteutusta ja varaudutaan yhteiskäyttötunnelin edellyttämiin muutoksiin. Savonkadun ympäristössä aloitetaan johtosiirtotyöt.

Malminkentän määrärahalla toteutetaan Nallenrinteen ja Lentoasemankortteleiden esirakentamiseen ja tonttien rakentamiskelpoiseksi saamiseen liittyviä kokonaisuuksia. Määrärahalla edistetään tilapäisen lumenvastaanottoapaikan, logistiikka-alueen ja kierrätyskentän rakentamista, esirakentamisen koerakenteiden toteutusta sekä jatketaan asemakaava-alueiden esirakentamisen suunnittelua. Lisäksi suunnitellaan ja toteutetaan väliaikaiskäyttöä palvelevia reitti yhteyksiä ja toimintoja. Taloussuunnitelmakaudella käynnistetään Sunnuntaikortteleiden esirakentamisen suunnittelu ja toteutus.

Läntisen bulevardikaupungin suunnittelu on käynnissä. Läntisen bulevardikaupungin maankäytön toteuttamisen edellyttämiä sähkönsiirtoratkaisuiden toteutussuunnittelua jatketaan ja toteuttaminen käynnistyy vaiheittain. Pitäjänmäen uuden sähköaseman rakentaminen käynnistyy vuonna 2025.

Turunväylän ja Huopalahdentien liittymästä on laadittu aluevaraussuunnitelmatasoisia tarkasteluja vuoden 2020 aikana. Kohteen tiesuunnittelu on käynnistynyt vuonna 2023 ja jatkuu alkuvuoteen 2025. Rakennussuunnitteluun varaudutaan tiesuunnitelman jälkeen suunnitelmakaudella ja toteutukseen vuosina 2026–2028.

Makasiininrannan esirakentaminen aloitetaan vuonna 2025 ja se kestää vuoteen 2027 saakka. Arkkitehtuuri- ja designmuseon sekä Saaret-hankkeen 1. vaiheen rakentaminen alkaa aikaisintaan vuonna 2027.

Kuninkaankolmion alueella ei ole enää merkittäviä esirakentamistarpeita.

Uudet projektialueet ja muu täydennysrakentaminen -määrärahalla toteutetaan uusien projektialueiden hankkeita, joilla ei vielä ole omaa talousarviokohtaa. Koivusaaren ruoppaukset ja täytöt pyritään käynnistämään taloussuunnitelmakaudella. Puotilanrannan esirakentaminen ei käynnisty tällä taloussuunnitelmakaudella, vaan ajoittuu vuoden 2027 jälkeen.

8 08 02 Projektialueiden kadut, kaupunginhallituksen käytettäväksi

Länsisataman, Kalasataman, Kruunuvuorenrannan, Pasilan, Kuninkaankolmion, Malminkentän, Makasiininrannan, Läntisen bulevardikaupungin sekä uusien projektialueiden katuihin on kaupunginhallituksen käyttöön vuodelle 2025 osoitettu 46,0 miljoonaa euroa. Taloussuunnitelmavuodelle 2026 on esitetty 78,2 miljoonaa euroa ja vuodelle 2027 on esitetty 91,5 miljoonaa euroa.

Asuntotuotantoon, toimitilarakentamiseen ja alueiden viimeistelyyn projektialueilla kohdistuu vuosien 2025–2027 aikana 215,6 miljoonan euron edestä katuinvestointeja. Hankkeet tukevat tasapainoista kaupunkikehitystä ja edistävät asuntotuotantoa AM-ohjelman mukaisesti. Toimintasuunnitelmakauden määrärahoilla toteutetaan Jätkäsaaren Saukonlaiturin ja Melkinlaiturin alueiden, Herttoniemen ja Pasilan Eteläisen Postipuiston katurakentamista ja Satamatunnelin toteuttamiseen liittyviä investointeja. Näille hankkeille kohdistuu toimintasuunnitelmakaudella 2025–2027 150,6 miljoonaa euron investoinnit. Lisäksi määrärahoilla toteutetaan Kalasataman, Kruunuvuorenrannan, Malminkentän ja Läntisen bulevardikaupungin katurakentamista.

Määrärahat on osoitettu kaupunginhallituksen käyttöön ja kaupunginhallitus myöntää tarvittavan rahoituksen erillisillä päätöksillä toimialan käyttöön tiedossa olevan investointitarpeen mukaisesti.

Länsisataman sisältyvät Ruoholahden, Telakkarannan ja Jätkäsaaren alueen katualueiden toteuttaminen. Katujen rakentaminen jatkuu koko suunnitelmakauden ajan. Suunnitelmakaudella katujen rakentamista jatketaan Telakkarannan, Melkinlaiturin ja Saukonlaiturin alueella, jossa toteutetaan rantarakenteita ja jatketaan Saukonkanavan rakentamista. Satamatunnelin rakentamisen vaikutuksiin varaudutaan.

Kalasataman määrärahaan sisältyvät Nihdin alueen katujen rakentamisen jatkuminen. Taloussuunnitelmakaudella rakennetaan myös Kaasutehtaankatu Suvilahden tapahtuma-alueen kehittämiseen liittyen, aloitetaan Hermanninrannan katurakentaminen, joka jatkuu koko suunnitelmakauden ajan, sekä rakennetaan katujen pintarakenteet niillä alueilla, joilla asunto- tai toimitilarakentaminen on valmistunut.

Kruunuvuorenrannan projektialueen määrärahaan sisältyvät Kruunuvuorenrannan, Yliskylän ja Herttoniemen alueen Itäväylän yhteyden kadut. Taloussuunnitelmakaudella rakennetaan Kruunuvuorenrannassa Kruunuvuoren, Stansvikinkallion ja Koirasaarten katuja. Yliskylänlahden asemakaava-alueella suunnitellaan ja rakennetaan alueen kehittämisen edellyttämiä katu- ja kunnallisteknisiä töitä. Lisäksi Laajasalontien pohjoisosan bulevardisointia edistetään. Herttoniemessä suunnitellaan ja rakennetaan Linnanrakentajantie, liittyvät kadut sekä Itäväylän ylittävät sillat.

Pasilan projektialueella jatketaan Pohjoisen Postipuiston katu- ja kunnallisteknisiä viimeistelytöitä ja rakennetaan Veturitien alikulku sekä baanayhteys Niittylänpolulle. Eteläisessä Postipuistossa jatketaan katu- ja kunnallisteknisiä töitä maaperän puhdistustöiden mahdollistamassa laajuudessa. Projektialueella varaudutaan Savonkadun ympäristön katu- ja kunnallisteknisiin töihin tonttien rakentamisaikataulun edellyttämässä tahdissa.

Malminkentän määrärahalla jatketaan Nallenrinteen kaava-alueen katurakentamista ja käynnistetään Lentoasemankortteleiden alueen katurakentaminen. Katurakentamisella edistetään asuntorakentamisen aloitustavoitetta Nallerinteen aloituskortteleissa vuonna 2025 ja Lentoasemankorttelien alueella vuonna 2026. Malminkentän katurakentaminen jatkuu koko taloussuunnitelmakauden ajan.

Läntisen bulevardikaupungin alueen katusuunnittelu on käynnistynyt, mm. Turunväylän tie-suunnitelma, ja jatkuu suunnittelukauden ajan. Katurakentaminen käynnistyy suunnittelukaudella, mm. Pitäjänmäen sähköaseman alueella.

Makasiininrannan 1. vaiheen katurakentaminen käynnistyy vuonna 2026.

Kuninkaankolmion määrärahalla toteutetaan Kuninkaantammen ja Honkasuon katuja. Suunnitelmakauden 2025–27 katurakentamisella luodaan edellytykset asuntorakentamisen käynnistämiseksi Kuninkaantammentien ympäristön kaava-alueella sekä Honkasuon Keltaperhosenpolun alueella. Kuninkaantammen ja Honkasuon katualueiden viimeistely jatkuu asuntotuotannon mahdollistavassa laajuudessa koko suunnitelmakauden ajan.

Uudet projektialueet ja muu täydennysrakentaminen määrärahalla toteutetaan pääosin suunnitteluhankkeita, joilla ei vielä ole omaa talousarviokohtaa. Koivusaaren katurakentaminen pyritään käynnistämään taloussuunnitelmakaudella. Puotilanrannan katurakentaminen aloitetaan tämänhetkisen arvion mukaan 2030-luvun alussa.

8 08 03 Projektialueiden puistot ja liikunta-alueet, kaupunginhallituksen käytettäväksi

Länsisataman, Kalasataman, Kruunuvuorenrannan, Pasilan, Kuninkaankolmion, Malmin sekä uusien projektialueiden puistoihin ja liikunta-alueisiin on talousarviokohdalle osoitettu vuodelle 2025 määrärahaa yhteensä 5,8 miljoonaa euroa, vuodelle 2026 yhteensä 10,4 miljoonaa euroa ja vuodelle 2027 yhteensä 12,1 miljoonaa euroa. Hankkeet tukevat strategian tavoitetta viheralueiden ja lähiluonnon saavutettavuudesta.

Määrärahat on osoitettu kaupunginhallituksen käyttöön ja kaupunginhallitus myöntää tarvittavan rahoituksen erillisillä päätöksillä toimialan käyttöön tiedossa olevan investointitarpeen mukaisesti.

Länsisataman puistot ja liikunta-alueet-määrärahalla jatketaan taloussuunnitelmakaudella Hyväntoivonpuiston sekä Jätkäsaaren liikuntapuiston toteutusta. Hyväntoivonpuiston toteutus jatkuu koko taloussuunnitelmakauden ajan. Melkinlaiturin alueella suunnitellaan ja aloitetaan alueen puistojen rakentaminen taloussuunnitelmakaudella.

Kalasadaman puistot -määrärahalla rakennetaan Suvilahden tapahtumakenttä osana Suvilahden tapahtuma-aluetta. Lisäksi suunnitelmakaudella aloitetaan Hermannin rantapuiston suunnittelu sekä suunnitellaan valmiiksi Hermanninrannan muut puistot.

Kruunuvuorenrannan puistot ja liikunta-alueet-määrärahalla rakennetaan Kruunuvuorenrannan puisto- ja viheralueita, Haakoninlahdenpuistoa ja Kruunuvuorenrannan esteetöntä uimarantaa suunnitellaan ja rakennetaan. Stansvikin kartanopuiston reittiverkoston toteutus alkaa. Lisäksi pyritään edistämään alueen viherrakentamista pienin toimenpitein ja uudet asukkaat huomioiden.

Pasilan puistot -määrärahalla jatketaan puistosuunnittelua Pohjoisessa ja Eteläisessä Postipuistossa sekä Ratapihakortteleissa. Pienimuotoista puistorakentamista tehdään muun rakentamisen sallimassa laajuudessa ja aikataulussa.

Malminkentän puistot -määrärahalla suunnitellaan ja toteutetaan Nallenrinteen ja Lentos asemankortteleiden puistoalueita. Lisäksi Malminkentän alueelle toteutetaan väliaikaiskäyttöä ja tulevaa asutusta palvelevaa ympäristön viihtyisyyden parantamista, myös myöhemmin asemakaavoitettaville ja rakennettaville alueille.

Kuninkaankolmion puistot -määrärahalla jatketaan Kuninkaantammen ja Honkasuon puistojen rakentamista koko suunnitelmakauden ajan. Kuninkaantammen alueella suurin kohde on Ellen Thesleffin puisto. Honkasuon alueella rakennetaan taloussuunnitelmakaudella uusia puistoreittejä Niittyperhosenpuistossa ja Honkasuonpuistossa.

Koivusaaren ja Puotilanrannan puistorakentaminen, sekä Makasiininrannan puistorakentaminen ajoittuvat 2030-luvulle.

809 Kaupunkiuudistus, kaupunkiympäristölautakunnan käytettäväksi

Malminkartano-Kannelmäen, Malmin, Mellunkylän ja Meri-Rastilan kaupunkiuudistusalueille kohdistetaan vaikuttavia toimenpiteitä positiivisen kehityksen aikaansaamiseksi mm. asukkaiden turvallisuuden tunteen vahvistamiseksi, eriytymisen ehkäisemiseksi sekä alueiden houkuttelevuuden lisäämiseksi. Kaupunkiuudistusalueille kohdennettavat investoinnit ovat edellytys alueiden asuntokannan 2 % vuosittaisen lisäykseen.

Kaupunkiuudistusalueiden maankäytön suunnittelu etenee alueellisesti eri aikatauluilla. Alueiden rakennettu ympäristö on merkittävältä osin myös uudistamisen tarpeessa ja alueilla on myös huomattava raideliikenteeseen tukeutuvaa täydennysrakentamisen potentiaali.

Kaupunkiuudistusalueiden määrärahat käsittävät katu- ja puisto- sekä liikunta- ja esirakentamishankkeita. Kaupunkiuudistusalueiden yleisten alueiden suunnitteluun ja toteutukseen on osoitettu vuodelle 2025 määrärahaa 21,5 miljoonaa euroa, 2026 vuodelle 25,5 miljoonaa euroa ja 2027 vuodelle 26,0 miljoonaa euroa. Kaupunkiuudistusalueiden

investoinneilla tuetaan kaupunkistrategian mukaista asuntotuotantotavoitetta, elinvoiman kasvua, asuinalueiden eriytymisen ehkäisyä sekä tavoitetta, että kaikkialla kaupungissa on mahdollista elää turvallista ja viihtyisää elämää positiivisesti omaleimaisissa kaupunginosissa.

8 09 01 Malminkartano-Kannelmäki

Taloussuunnitelmakaudella Malminkartano – Kannelmäen kaupunkiuudistusalueella toteutetaan Pihkatien alueen uusia katuja ja puistoja vaiheittain sekä Malminkartanon aseman pohjoispuolen ehostustoimenpiteitä mm. Tuohi- ja Kehruuaukioilla. Alueella jatkuu Pelimannintien alueen katujen rakentaminen ja peruskorjaus, ja Vanhaistentie välillä Kanteletarentie-Kaarelantie peruskorjataan. Esirakentamisen rahoituksella toteutetaan julkisten rakennusten purkuja mm. Pihkapuiston alakoulun ja Päiväkoti Pelimannin purut. Taloussuunnitelmakaudella toteutetaan myös peruskorjausta sekä liikenneturvallisuutta parantavia toimenpiteitä Kaarelan yleisten alueiden suunnitelman laadinnasta nousseissa katukohteissa.

Puisto- ja liikuntapaikkakohteina alueella toteutetaan taloussuunnitelmakaudella Pihkatien alueen puistojen vaiheittaista uudisrakentamista, varaudutaan Piianpuiston suunnitteluun ja toteutuksen käynnistymiseen sekä käynnistetään Malminkartanon huipun suunnittelu ja toteutus. Peruskorjaukseen nousevat taloussuunnitelmakaudella Leikkipaikka Pakarintuvanpuisto, Kartanonhaan skeittipaikka sekä Antinniitynpuisto.

8 09 02 Malmi

Malmin kaupunkiuudistusalueen yleisiä alueita toteutetaan maankäytön muutosten mukaisesti ja eri palveluhankkeiden ja täydennysrakentamisen osoittamassa aikataulussa.

Taloussuunnitelmakaudella Malmin kaupunkiuudistusalueella peruskorjataan Ala-Malmin puisto ja Ala-Malmin liikuntapuisto sekä Ylä-Malmin tori. Pikitehtaankortteleiden rakentamista jatketaan ja aloitetaan Sepänmäen alueen toteuttaminen.

8 09 03 Mellunkylä

Mellunkylän kaupunkiuudistusalueella kehitetään Mellunmäen metroaseman aluetta alueelliseksi keskuksiksi ja merkittäväksi julkisen liikenteen solmukohtaksi. Taloussuunnitelmakaudella alueella varaudutaan Länsimäentien alueen uudistamiseen ja siitä aiheutuviin johtosiirtokustannuksiin Vantaan ratikka -päätöksen pohjalta. Vantaa päätti ratikkahankkeesta 22.5.2023 ja Helsingin kaupunginvaltuusto Mellunmäen osalta 27.9.2023. Ratikan valmistelevat työt voidaan aloittaa syksyllä 2024 ja rakentaminen aloitetaan taloussuunnitelmakaudella allianssin kehitysvaiheen päätyttyä. Bredbackan kaava-alueen esi- ja katurakentaminen käynnistyvät 2020-luvun jälkipuoliskolla.

Taloussuunnitelmakaudella Mellunkylän kaupunkiuudistusalueella jatketaan Kivikon liikuntapuiston rakentamista ja aloitetaan Ojapuiston liikuntapuiston rakentaminen. Lisäksi rakennetaan Kelkkapuiston lähileikkipaikka ja kuntoiluvälineet sekä peruskorjataan leikkipuisto Kipinäpuisto.

8 09 04 Meri-Rastila

Meri-Rastilan kaupunki uudistusalueella käynnistetään alueen uudistaminen ja täydennysrakentaminen. Taloussuunnitelmakaudella merkittävimmät hankkeet ovat länsi- ja itäosan katusuunnittelu, vaiheittain etenevä katurakentaminen, Haruspuiston uudisrakentaminen sekä Merilahden peruskoulun uudisrakennuksen edellyttämä Korttelitalo Merirastin purku.

810 Suuret liikennehankkeet, kaupunki ympäristölautakunnan käytettäväksi

Suuriin liikennehankkeisiin on osoitettu vuodelle 2025 yhteensä 45,9 miljoonaa euroa, 2026 vuodelle 42,5 miljoonaa euroa ja 2027 vuodelle 39,3 miljoonaa euroa. Määräraha mahdollistaa taloussuunnitelmakaudella käynnissä olevat raideliikennehankkeet; Kruunusillat hankekokonaisuuden, Kalasatamasta Pasilaan johtavan raitiotien jälkivastuuajan toimenpiteet, Sörnäistentunnelin jatkosuunnittelun sekä Länsiratikan liittyvät hankkeet.

8 10 01 Kruunusillat

Kruunusillat -hankekokonaisuudelle osoitettu vuodelle 2025 määrärahaa 38,3 miljoonaa euroa, 2026 vuodelle 17,6 miljoonaa euroa ja 2027 vuodelle 12,1 miljoonaa euroa.

8 10 01 01 Perushanke

Kruunusillat -määrärahalla toteutetaan uusi raitiotie- sekä jalankulku- ja pyöräily-yhteys Laajasalosta Hakaniemeen Korkeasaaren ja Kalasataman (Nihti) kautta. Toteuttamiskustannuksiin osallistuu Pääkaupunkiseudun Kaupunkiliikenne Oy joukkoliikenteen kustannusosuudella. Kruunusillat -hankkeen hankesuunnitelma hyväksyttiin kaupunginvaltuustossa 31.8.2016 ja enimmäishinnan korotus 25.8.2021. Hanke on jaettu kahteen osaprojektiin. Molempien osaprojektien rakentaminen alkoi vuonna 2021, ja yhteyden avaaminen liikenteelle on mahdollista vuonna 2027.

8 10 01 02 Liittyvä esirakentaminen

Hakaniemen alueella tehdään tarvittavia johtosiirtoja, ruoppauksia ja täyttöjä sekä rantamuurirakenteita, jotka mahdollistavat uuden Hakaniemen sillan rakentamisen. Tämän lisäksi esirakentamista tehdään Nihdin alueella. Määrärahoilla puhdistetaan rakentamisen vaatimassa laajuudessa alueen pilaantunutta maaperää.

8 10 01 03 Liittyvät kadut ja liikenneväylät

Hakaniemen alueella jatketaan katualueilla maankäytön muutoksista johtuvaa rakentamista. Hakaniemensillan rakentaminen alkaa. Korkeasaarella rakennetaan Mischan ja Maschan aukiota, ja Kruunuvuorenrannassa rakennetaan Koirasaarentien länsiosaa sekä Haakoninlahden katuja.

8 10 02 Kalasatamasta Pasilaan raitiotie

Kalasatamasta Pasilaan hankkeen jälkivastuuajan toimenpiteisiin on osoitettu vuodelle 2025 määrärahaa 0,4 miljoonaa euroa, 2026 vuodelle 0,3 miljoonaa euroa ja 2027 vuodelle 0,2 miljoonaa euroa.

8 10 03 Sörnäistentunneli

Sörnäistentunnelin suunnitteluun on vuosille 2025 ja 2026 osoitettu 3,0 miljoonaa euroa.

Määrärahalla mahdollistetaan Sörnäistentunnelin jatkosuunnittelu. Sörnäisten tunnelin rakentamisen jatkamiseen varaudutaan 10-vuotisen investointiohjelmakauden lopulla vuodesta 2030 alkaen.

8 10 04 Länsiratikat

Länsiratikoiden (aiemmin Länsi-Helsingin raitiotiet) toteutukseen on osoitettu 2025 vuodelle 5,0 miljoonaa euroa, 2026 vuodelle 21,6 miljoonaa euroa ja 2027 vuodelle 27,0 miljoonaa euroa.

Länsiratikat-hanke sisältää Vihdintien pikaraitiotien sekä läntisen kantakaupungin uusien raitiotieosuuksien ratainfrastruktuurin ja niiden edellyttämän katurakentamisen toteuttamisen sekä läntisen bulevardikaupungin aluerakentamiseen liittyviä investointeja Huopalahdentien, Haagan ympyrän ja Vihdintien alueella. Kaupunginvaltuusto hyväksyi hankkeen toteuttamisen 20.1.2021. Kaupunkiympäristölautakunta hankekokonaisuuden muodostamista ja toteutusta ohjaavan hankesuunnitelman 9.1.2024.

8 10 04 01 Perushanke

Perushanke sisältää raitiotien ratainfra, radan sähkö- ym. järjestelmät, raitiotien pohjanvahvistukset, johtosiirrot sekä raitiotien edellyttämän katurakentamisen ja kadunvarsi-pysäköinnin järjestelyt kantakaupungissa, Lassilassa ja Kannelmäen alueella. Hankkeeseen liittyvä katurakentaminen läntisen bulevardikaupungin alueella on kohdan 8 10 04 03 Liittyvät kadut ja liikenneväylät alla.

8 10 04 02 Liittyvä esirakentaminen

Raitiotien toteuttamisedellytyksenä Vihdintien ja Haagan ympyrän alueella on nykyisten voimalinjan ilmajohtojen purkaminen ja korvaavien maakaapeleiden toteuttaminen. Raitiotiehankeen yhteydessä toteutetaan Vihdintien, Haagan ympyrän ja Huopalahdentien alueella ilmajohtot korvaavien maakaapeleiden kaapelireitit siltä osin, kun tulevat kaapelireitit sijoittuvat raitiotiehankeen yhteydessä rakennettavalle katualueelle. Helsingin kaupunki ja Helen Sähköverkko Oy sopivat sähköverkkoon liittyvien muutosten toteutuksesta erillisellä toteutussopimuksella.

8 10 04 03 Liittyvät kadut ja liikenneväylät

Raitiotiehankeen katurakentaminen sisältää Läntisen bulevardikaupungin alueella uuden bulevardikadun rakentamisen Huopalahdentien, Vihdintien ja Haagan ympyrän alueella. Uusien katujärjestelyiden toteuttaminen on edellytys raitiotielle.

Liite 5, Yleisten alueiden ja tonttien rakentamiskelpoiseksi saattamisen rakentamishjelma 2025–2027

Liite 10, Yhteenvetotaulukko investoinnit

Kaupunki maksaa Kaupunkiliikenne Oy:lle sen tuottamista palveluista palvelukorvausta. Tulevina vuosina yhtiölle maksettavan palvelukorvauksen suuruus muuttuu yhtiön tekemien joukkoliikenne investointien seurauksena. Kaupunkiympäristön talousarvion osana on erittely Pääkaupunkiseudun kaupunkiliikenne Oy:n suunnitteilla olevista investoinneista 2025–2034 sekä arvio palvelukorvauksen kehityksestä 2025–2034.

Liite 11, Pääkaupunkiseudun kaupunkiliikenne Oy:n suunnitteilla olevat investoinnit 2025–2034 sekä arvio palvelukorvauksen kehityksestä 2025–2034.

LIITTEET

Liite 1, Kaupunkiympäristön toimialan talousarvioehdotus 2025 ja taloussuunnitelma 2025–2027

Liite 2, Käyttötaloustaulukot (sis. avustukset, jäsenmaksut sekä tuet ja maksusuudet)

Liite 3, Palvelukustannukset ja suoritteet talousarviokohdittain

Liite 4, Tietokoneohjelmistojen hankinta 2025–2034

Liite 5, Yleisten alueiden ja tonttien rakentamiskelpoiseksi saattamisen rakentamishjelma 2025–2027

Liite 6, Hankeohjelma rakennukset 2025–2034

Liite 7, Vuokra- ja osakehanke-ehdotukset vuosille 2025–2034

Liite 8, Yleisten alueiden ja tonttien rakentamiskelpoiseksi saattamisen investointiohjelma 2025–2034

Liite 9, Irtaimen omaisuuden perushankinnat 2025–2034

Liite 10, Yhteenvetotaulukko investoinnit

Liite 11, Pääkaupunkiseudun Kaupunkiliikenne Oy:n suunnitteilla olevat investoinnit 2025–2034 sekä arvio palvelukorvauksen kehityksestä 2025–2034

Liite 12, Sitovien tavoitteiden 2025 dokumentointikuvaukset

Liite 13, Henkilöstötoimikunnan lausunto TAE 2025, allekirjoitettu

Liite 14, Henkilöstötoimikunnan lausunto TAE 2025, ilman allekirjoituksia

Liite 15, Jalankulku- ja pyörävylien talvikunnossapidon lisäselvitys